

Over Jerstal: Samlet vurdering af forslag til råstofgraveområde i Haderslev Kommune

Under indkaldelsen af idéer og forslag til Råstofplan 2020 har Region Syddanmark modtaget et ønske om at udlægge et areal i Haderslev Kommune som graveområde. Det foreslåede areal er på 150,8 ha.

Region Syddanmark har udarbejdet en miljørapport, der beskriver den sandsynlige påvirkning af omgivelserne hvis der graves råstoffer på hele arealet. Det miljøvurderede areal er afbildet på forsiden af miljørapporten.

På baggrund af denne miljørapport og den samlede miljøvurdering af forslag til Råstofplan 2020 samt en samlet vurdering af udviklingen i regionen, har Regionsrådet besluttet, at det miljøvurderede areal ikke skal indgå i forslaget til Råstofplan 2020 som graveområde for sand, grus og sten.

Over halvdelen af råstofressourcen er beliggende under grundvandsspejl. Det vurderes, at råstofgravning under grundvandsspejlet vil udgøre en øget risiko for flysikkerheden ved Flyvestation Skrydstrup. Årsagen er at åbent vand og jordvolde kan tiltrække fugle, der kan kolliderer med fly. Påvirkningen vurderes at være væsentlig og kan kun afværges ved ikke at grave under grundvandsspejlet.

Det miljøvurderede areal omfatter mestendels landbrugsarealer. Der findes seks beboelsesbygninger og Over Jerstal Renseanlæg inden for det miljøvurderede areal. Det miljøvurderede areal ligger nær Over Jerstal by. I den østligste del af det miljøvurderede areal er der et rammeområde udlagt som erhvervsområde i Haderslev Kommuneplan 2017. Området kan anvendes til lettere industri, lager og vognmandsvirksomhed, service- og forretningsvirksomhed. Regionen vurderer at gravningen på arealerne vil vanskeliggøre den nuværende eller eventuel senere anvendelse til erhvervsformål. På den baggrund vurderes påvirkningen at være væsentlig.

Det miljøvurderede areal er omfattet af Haderslev Kommunes udpegning af særligt værdifulde landbrugsområder. Det miljøvurderede areal har en størrelse der ikke er ubetydelig i forhold til kommunes samlede udpegning. Arealet er medtaget i udpegningen selv om det er interesseområde for sand, grus og sten i Råstofplan 2016. Råstofgravning forudsættes således at kunne foregå også indenfor rammerne af den fastsatte bestemmelse. Arealet er beliggende på en hedeslette. Efterbehandlingen vil på hedesletterne oftest resultere i en mosaik af landbrugsarealer og søer. Det vurderes derfor at store dele af arealet efterfølgende vil kunne benyttes landbrugsmæssigt. Regionen vurderer samlet, at påvirkningen heraf vil være moderat.

Inden for det miljøvurderede areal findes der to beskyttede sten- og jorddiger. Intensiteten af påvirkningen vil være meget høj, da digerne er en del af et stort netværk af diger, der kan blive permanent nedlagt og dermed fjernet. Der er desuden fire ikke-fredede fortidsminder. Ved at holde en afstand til de kulturhistoriske interesser vurderes det, at der ikke vil forekomme en påvirkning heraf. Påvirkningen vurderes derfor samlet set, at være moderat.

En mindre del af arealet er fredskovsareal. Råstofindvinding vurderes at medføre en væsentlig påvirkning på fredskovsarealet, og kræver endvidere en dispensation fra skovloven følgende et krav om erstatningsskov eller genplantning. Derfor er der ikke behov for yderligere afværgeforanstaltninger i forhold til fredskov.

Der er en dokumenteret råstofforekomst på arealet. Den samlede ressource vurderes at være ca. 29,3 mio. m³ sand, grus og sten, heraf ca. 7,3 mio. m³ grus og sten > 2mm. Det vurderes imidlertid, at det er ca. 3 mio. m³ råstoffer > 2mm som kan indvindes over grundvandsspejlet på arealet. Arealet er beliggende i delområdet Sønderjylland, hvor der er en lang forsyningshorisont med råstoffer fra de allerede udlagte graveområder.

Det vurderes, at råstofgravning under grundvandsspejlet vil udgøre en øget risiko for flysikkerheden ved Flyvestation Skrydstrup. Endvidere vil råstofgravning på arealet generelt medføre en begrænset til moderat påvirkning af andre interesser. Regionen vurderer desuden, at såfremt man kan undlade at indvinde under grundvandsspejlet vil der være tale om et stort arealforbrug set i sammenhæng med den relativt lille ressourcemængde der kan indvindes på arealet. Der er i den gældende råstofplan med dertilhørende udlagte graveområder en længere forsyningshorisont end der er behov for i delområdet Sønderjylland. Det er heri medregnet, at der eksporteres råstoffer ud af delområdet. Ved udlægning af graveområder vil andre interesser altid blive tilsidesat i et eller andet omfang. I nærværende forslag ved Over Jerstal er der en begrænset til moderat påvirkning af andre interesser, men udlægget er ikke påkrævet for at opretholde forsyningshorisonten. Samlet set vurderer Regionsrådet, at råstofgravning på arealet ikke er hensigtsmæssigt. Derfor har regionsrådet besluttet at de andre interesser vægtes højst, og dermed at forslaget ved Over Jerstal ikke skal udlægges som graveområde.

Dokumenttype
Miljørapport

Dato
Januar, 2020

OVER JERSTAL - HADERSLEV KOMMUNE

MILJØRAPPORT

OVER JERSTAL - HADERSLEV KOMMUNE MILJØRAPPORT

Revision	2
Dato	01.2020
Udarbejdet af	MSW, SBJE, LABR, KSV, LGOD, PLIT
Kontrolleret af	MJK
Godkendt af	PLIT
Kvalitetssikring	Region Syddanmark
Beskrivelse	Over Jerstal Miljørapport

Region Syddanmark har efterfølgende redigeret følgende afsnit: 6.1; 6.2.1; 6.3

INDHOLD

1.	INDLEDNING	1
2.	BESKRIVELSE AF DET MILJØVURDEREDE AREAL	2
3.	IKKE-TEKNISK RESUME	3
3.1	Råstofressourcen	3
3.2	Miljøpåvirkninger	3
3.3	Samlet vurdering	4
4.	METODE	6
4.1	Kortlægning af miljøstatus	6
4.2	Miljøpåvirkning	6
4.3	Afværgeforanstaltninger	8
4.4	Kumulative effekter	8
5.	RÅSTOFINDVINDING	9
6.	MILJØVURDERING	12
6.1	Bebyggelse, befolkning og infrastruktur	12
6.2	Landskab, kulturhistorie, fortidsminder og arkæologi	17
6.3	Naturinteresser	24
6.4	Vandmiljø	29
7.	OVERVÅGNING AF VÆSENTLIGE MILJØPÅVIRKNINGER	36
8.	KUMULATIVE EFFEKTER	37

Bilag 1 Afgrænsningsnotat

Bilag 2 Høring af berørte myndigheder

1. INDLEDNING

Forslag til den samlede Råstofplan 2020 for Region Syddanmark indeholder en udpegning af råstofgraveområder og retningslinjer for den fremtidige udnyttelse af områderne. Som en del af den samlede råstofplan er udpegninger af en række potentielle graveområder miljøvurderet. Miljøvurderingen af hvert enkelt planområde anvendes dels som en vurdering af områdets egnethed som råstofgraveområde i forhold til den forventede mængde materiale, der kan indvindes, og dels som en vurdering af potentielle miljøpåvirkninger fra det enkelte område. Med afsæt i miljøvurderingerne af hvert enkelt planområde foretager Region Syddanmark en samlet vurdering af, hvilke områder der skal indgå i den endelige råstofplan. Miljøvurderingerne sammenskrives i én samlet miljørapport til Råstofplan 2020, herunder forslag til afværgeforanstaltninger og overvågning.

Nærværende miljørapport omfatter et potentielt råstofgraveområde for sten, grus og sand ved Over Jerstal, som er foreslået af Kudsk og Nissum i forbindelse med, at Regionsrådet har indkaldt ideer og forslag til Råstofplan 2020. Sten, sand og grus bruges overvejende til bygge- og anlægsarbejder. Miljørapporten er udarbejdet for at vurdere, om der er potentielt væsentlige indvirkninger på miljøet, hvis området udlægges som graveområde.

Forud for miljøvurderingen er der udarbejdet en screening, der danner baggrund for afgrænsningen af de udvalgte miljøemner, som skal indgå i miljørapporten. Screeningen og afgrænsningen kan ses af Bilag 1. Inden fastsættelse af den endelige afgrænsning af rapportens indhold har screening og afgrænsningen af miljørapportens indhold været sendt i høring ved berørte myndigheder. Høringssvar og en beskrivelse af, om høringen har betydet en ændring af miljørapportens indhold, er vedlagt som Bilag 2.

Miljørapporten er udarbejdet i overensstemmelse med lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)¹. Vurdering af 0-alternativet fremgår kun af den samlede miljørapport af Råstofplan 2020. Miljørapporten indgår, sammen med miljørapporter fra en række andre forslag til graveområder, som et bilag til den samlede miljøvurdering af forslaget til Råstofplan 2020, der udføres af Region Syddanmark.

Råstofinteressen skal afvejes i forhold til andre interesser. I den nærværende miljørapport beskrives derfor - udover miljømæssige forhold - også den råstofressource, der forventes at være i området.

¹ Miljø- og Fødevarerministeriet, Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBK nr. 1225 af 25/10/2018, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=203447>

2. BESKRIVELSE AF DET MILJØVURDEREDE AREAL

I nærværende miljørapport anvendes begrebet det miljøvurderede areal, der defineres som det areal, som er potentielt graveområde, jævnfør Figur 2-1.

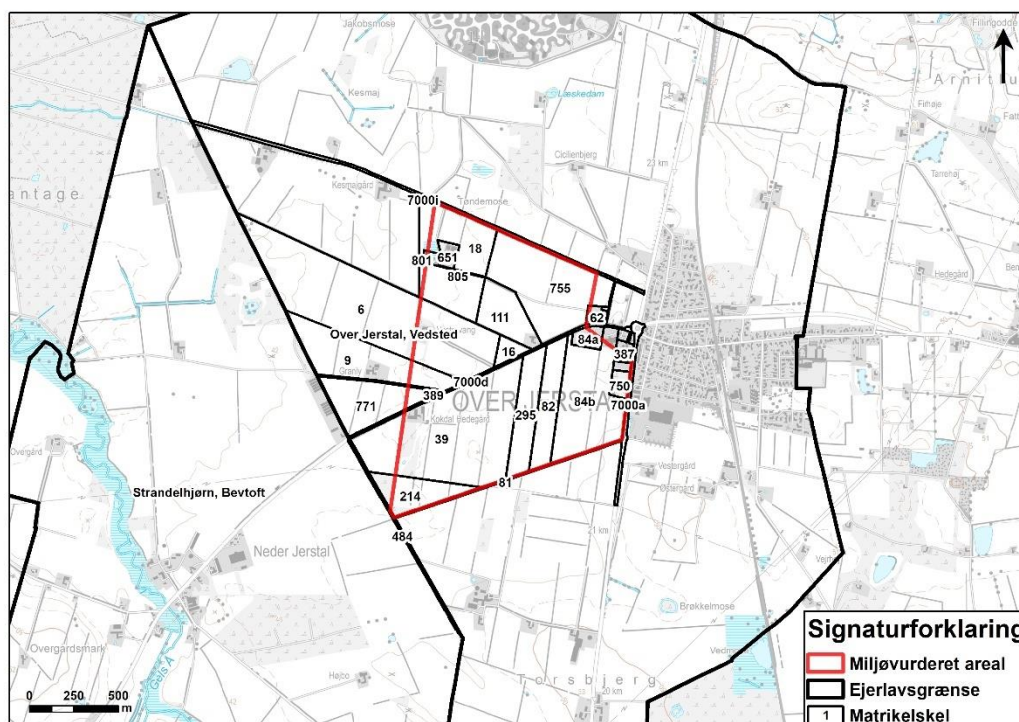
Formålet med miljørapporten er at kortlægge og vurdere det miljøvurderede areals indvirkning på de udvalgte miljøemner. Miljørapporten vil i den efterfølgende proces udgøre grundlaget for Region Syddanmarks udvælgelse af arealer til den samlede råstofplan.

Området er afgrænset på baggrund af forslag fra Kudsk & Nisum - Vognmandsforretning.

Det miljøvurderede areal er 150,8 ha. Arealet ligger umiddelbart vest for Over Jerstal i Haderslev Kommune. Imod nord afgrænses arealet af Plantagevej og imod øst af Vøjensvej. Gelsåvej/Granlyvej forløber fra øst til vest midt igennem arealet og derudover er der flere beboelser beliggende inden for arealet. Der findes ikke tekniske anlæg inden for det miljøvurderede areal.

Størstedelen af det miljøvurderede areal er landbrugsjord i omdrift med marker opdelt af levende hegn.

Indvinding kan blive foretaget hele året i forbindelse med at der er behov for råstofferne. Efter afsluttet indvinding skal arealet efterbehandles efter en godkendt efterbehandlingsplan.

Figur 2-1 Det miljøvurderede areal.

3. IKKE-TEKNISK RESUME

Region Syddanmark ønsker med miljøvurderingen at afklare hvilke potentielle indvirkninger, der er på miljøet, hvis området udlægges som graveområde.

Berørte myndigheder er hørt og høringssvar er indarbejdet i miljørapporten.

3.1 Råstofressourcen

Råstofressourcen vurderes at være 29,3 mio. m³ sand, grus og sten, heraf ca. 7,3 mio. m³ grus og sten > 2 mm.

3.2 Miljøpåvirkninger

Bebyggelse

Det miljøvurderede areal omfatter landbrugsarealer, hvor to mindre dele af arealet er udlagt som erhvervsområder i form af kommuneplanrammer i Haderslev Kommuneplan 2017. Udlæg af arealet til råstofgraveområde medfører, at arealet ikke kan anvendes til landbrug eller erhvervsområder så længe råstofgravningen står på.

Der findes seks beboelsesbygninger og Over Jerstal Renseanlæg inden for det miljøvurderede areal. Det forudsættes, at bygningerne ikke rives ned som følge af planen. Det er dog op til ejeren af bygningen, om den alligevel skal nedrives. Afstanden til den øvrige bebyggelse betyder, at der vurderes ikke at være nogen påvirkning af landsbyer og spredt boligbebyggelse i det åbne land uden for det miljøvurderede areal.

Befolkning og sundhed

Udnyttelse af det miljøvurderede areal til råstofgraveområde vil medføre støj fra graveaktiviteter og transport. I forbindelse med en konkret gravetilladelse vurderes støjpåvirkningen fra aktiviteterne, og støjbelastningen vil blive reguleret med vilkår i tilladelsen. Selvom de vejledende grænseværdier for støj bliver overholdt, kan støjen stadig virke generende for de omkringboende.

Trafik

Råstofindvindingen medfører en stigning i lastbiltrafik på de lokale veje omkring det miljøvurderede areal inden for normal arbejdstid, mens der sker en forholdsvis minimal forøgelse på det overordnede vejnet. På nuværende tidspunkt kendes ruten for lastbiltrafikken ikke, og det er desuden ikke muligt at fastslå, i hvor høj grad, transport af råstoffer i området vil medføre en forøget belastning af det samlede vejnet.

Flyvestation Skrydstrup

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse vurderer, at råstofgravning under grundvandsspejlet vil udgøre en øget risiko for flysikkerheden i Flyvestation Skrydstrup. Årsagen er at åbent vand kan tiltrække fugle, der kan kollideres med fly. Påvirkningen vurderes at være væsentlig og kan kun afværges ved ikke at grave under grundvandsspejlet.

Landskab

Råstofgravning vil medføre, at landskabet tilføres et teknisk præg og visuel uro med maskiner, der graver efter sand og grus, samt lastbiler, der transporterer råstofferne ud af området. Gravningen vil foregå i et fladt område, som primært er åbent mod nord. Råstofindvindingen medfører under og efter indvinding en markant landskabspåvirkning, da terrænet ændres permanent, når store mængder sand, sten og grus fjernes fra området. På nuværende tidspunkt kendes efterbehandlingsplanen for området ikke, hvorfor det ikke er muligt at vurdere på, hvordan landskabet ændres permanent som følge af planen. Den samlede konsekvens for landskabet vurderes på den baggrund at være moderat.

Kulturhistoriske interesser

Der findes fire ikke fredede fortidsminder inden for det miljøvurderede areal. Intensiteten ved fjernelsen af fortidsminderne vurderes at være meget høj, da fortidsminderne forsvinder permanent. Konsekvensen vurderes at være moderat. Det er sandsynligt, at der findes fortidsminder inden for det miljøvurderede areal. Hvis der findes fortidsminder på arealet, vil museet vurdere om de skal udgraves, inden råstofgravning kan gennemføres.

Der findes et nordvest-sydvestgående samt et nord-sydgående beskyttet sten- og jorddige inden for det miljøvurderede areal, som kan blive påvirket ved råstofgravning. En ændring af digerne kræver dispensation efter museumsloven.

Naturinteresser

Pga. afstanden til nærmeste Natura 2000-område vurderes, der ikke at være en væsentlig påvirkning af områdets udpegningsgrundlag. Det vurderes at der ikke er beskyttet natur udenfor det miljøvurderede areal, som påvirkes, men indenfor arealet er der registreret mose og søer, der vil blive påvirket væsentlig, hvis områderne graves væk ved udnyttelse af planen. Selvom naturområderne kan være potentielle yngle- og rastesteder for beskyttede arter, vurderes det, at det vil påvirke arterne begrænset, hvis områderne graves væk, da der er flere andre tilsvarende arealer i nærheden.

Der er registreret flere arter af sjældne dyr og planter omkring det miljøvurderede areal, men da der findes flere andre tilsvarende levesteder for disse arter tæt på vurderes påvirkningen at være begrænset.

Dele af arealet er fredskov og der må derfor forventes krav om etablering af erstatningsskov, såfremt der kan gives dispensation fra skovloven.

Vandmiljø

Der er stor sandsynlighed for, at der kan forekomme gravning under grundvandsspejlet indenfor det miljøvurderede areal, da en del af ressourcen forventes at ligge under grundvandsspejlet. Der ligger aktive vandforsyningsboringer indenfor det miljøvurderede areal. Da der ikke er væsentlige beskyttende lerdæklag i området, og der indvindes vand fra det terrænnære magasin, skal der være særlig opmærksomhed på kvalitativ påvirkning af grundvandet, og der må forventes en række restriktioner ift. arealanvendelsen. Det vurderes, at en evt. risiko kan imødekommes med vilkår i tilladelsen til råstofindvinding.

Der er ingen beskyttede vandløb indenfor det miljøvurderede areal, men der er beskyttede naturtyper, som sandsynligvis er i kontakt med det terrænnære grundvandsmagasin. En eventuel mindre afsænkning af det terrænnære grundvandsspejl vil være lokal, og sandsynligvis ikke overstige de naturlige årstidsvariationer for det terrænnære magasin.

Der er en V1-kortlagt jordforureningslokalitet, som overlapper med det miljøvurderede areal. Hvis der er mobiliserbare stoffer tilstede, kan det ikke udelukkes, at forureningen kan brede sig, hvis grundvandsstanden ændres som følge af indvinding under grundvandsspejlet. Det kan, i forbindelse med en eventuel gravetilladelse, sikres, at jordforureningen håndteres efter gældende regler.

3.3 Samlet vurdering

Det vurderes at Flyvestation Skrydstrup kan blive væsentligt påvirket.

En mindre del af arealet er fredskov, der således bliver væsentligt påvirket.

Det vurderes at indvinding af råstoffer desuden vil have en moderat konsekvens for befolkning og sundhed, infrastruktur, beskyttet jord- og stendige, natur, landskab, terrænnært grundvand, private indvindere og overfladevand. Det vurderes at Natura 2000- områderne ikke bliver væsentlig påvirket. Det vurderes at kumulative effekter kan imødegås gennem vilkår i en kommende, eventuel tilladelse til råstofgravning.

4. METODE

Miljørapporten indeholder en kortlægning af miljøstatus for de udvalgte miljøforhold indenfor det miljøvurderede areal og i de nærmeste omgivelser til dette. Kortlægningen af miljøstatus danner grundlag for vurderingen af miljøpåvirkningerne. I dette afsnit beskrives metoden for kortlægning af miljøstatus og vurdering af potentielle påvirkninger ved realisering af råstofplanen. Relevant lovgivning og planlægning behandles i forbindelse med de enkelte miljøforhold i Kapitel 6.

4.1 Kortlægning af miljøstatus

De eksisterende miljøforhold kortlægges og beskrives ved en skrivebordskortlægning. Miljørapporten indeholder de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges med hensyn til den aktuelle viden, gængse vurderingsmetoder, planens detaljeringsgrad og planens placering i et konkret beslutningsforløb.

Kortlægningen udføres med udgangspunkt i den gældende planlægning, Miljøportalen, Naturdata, Slots- og Kulturstyrelsens databaser, plansystem.dk, topografiske kort, ortofoto m.m. Kortlægningen præsenteres desuden på relevante temakort.

4.2 Miljøpåvirkning

Ved vurdering af planens potentielle påvirkning tages udgangspunkt i en worst case betragtning, som er en fuldstændig udnyttelse af råstofgraveområdet. Det forudsættes ved miljøvurderingerne dog, at større infrastrukturanlæg og tekniske anlæg og større vandløb og søer samt bebyggelser inkl. adgangsveje hertil ikke påvirkes af planen. Ved den konkrete gravetilladelse kan udnyttelsen af området være mindre, hvorved indvirkningen af miljøet ofte er mindre end vurderet i miljørapporten.

De enkelte miljøpåvirkninger, som det potentielle graveområde medfører, er systematisk vurderet ud fra følgende kriterier, der danner grundlag for en samlet vurdering af konsekvensen af miljøpåvirkningen. Påvirkninger omfatter både direkte og indirekte påvirkninger.

- Sandsynlighed
- Geografisk udbredelse
- Intensitet
- Varighed

Sandsynlighed

Ved "sandsynlighed" forstås sandsynligheden for, at en miljøpåvirkning indtræffer. Sandsynligheden vurderes ud fra følgende kategorier:

- **Med vished:** Den pågældende miljøpåvirkning vil med vished indtræde. (100 %)
- **Sandsynligt:** Det er mere sandsynligt, at miljøpåvirkningen indtræder, end at den ikke indtræder. (60-99 %)
- **Muligt:** Det er en mulighed, at miljøpåvirkningen vil indtræde, men der er ikke grundlag for at vurdere om det er mere eller mindre sandsynligt. (40-60 %)
- **Mindre sandsynligt:** Det er mere sandsynligt, at miljøpåvirkningen ikke indtræder, end at den indtræder. (10-40 %)
- **Usandsynligt:** Miljøpåvirkningen forventes ikke eller vil med vished ikke indtræde. (0-10 %)

Geografisk udbredelse

Ved "påvirkningens geografiske udbredelse" forstås den geografiske udstrækning en miljøpåvirkning forventes at have på et miljøemne. Den geografiske udbredelse er specifik for det enkelte

miljøemne, hvor udbredelsen ved et miljøemne, f.eks. støj vurderes anderledes end udbredelsen ved f.eks. visuelle forhold. Påvirkningens geografiske udbredelse vurderes ud fra følgende kategorier:

- **Global:** Påvirkningen har en global effekt (f.eks. klimaeffekt)
- **National/international:** Påvirkningen omfatter en større del af Danmark (både hav og land) og/eller et større område udover Danmarks landegrænse.
- **Regional:** Påvirkningen omfatter et mellemstort område.
- **Lokal:** Påvirkningen er begrænset til et lille område.

Intensitet

Ved "intensitet" forstås, hvor kraftig en miljøpåvirkning er. Intensitet vurderes ud fra følgende kategorier:

- **Meget høj:** Miljøemnet vil i meget høj grad påvirkes, f.eks. ved ødelæggelse af biodiversitet, landskabelige og arkitektoniske værdier eller markant overskridelse af grænseværdier.
- **Høj:** Miljøemnet vil i høj grad blive påvirket. Der kan ved en negativ påvirkning ske delvis tab af struktur eller funktion.
- **Middel:** Miljøemnet vil i nogen grad blive påvirket og ændret.
- **Lav:** Miljøemnet vil kun i mindre grad blive påvirket. Miljøemnets funktion og struktur vil kun blive svagt ændret.
- **Ubetydelig:** Miljøemnet vil blive påvirket i ubetydelig grad eller slet ikke og forventes at bevare funktion og struktur.

Varighed

Ved "påvirkningens varighed" forstås, hvor lang tid planens påvirkning af et miljøemne strækker sig over. Påvirkningens varighed vurderes ud fra følgende kategorier:

- **Permanent:** Påvirkningen er vedvarende og aftager ikke.
- **Lang:** Påvirkningen vil forekomme uden væsentlige afbrydelser i op til flere år.
- **Mellemlang:** Påvirkningen vil forekomme i op til flere måneder.
- **Kort:** Påvirkningen vil kun forekomme i forbindelse med en afgrænset og kortvarig aktivitet i op til én eller flere uger.
- **Meget kort:** Påvirkningen vil kun forekomme i forbindelse med en afgrænset og kortvarig aktivitet fra timer til få dage.

Konsekvens

Planens konsekvens vurderes på baggrund af en miljøpåvirkningens samlede effekt ud fra sandsynlighed, geografisk udbredelse, påvirkningsgrad og varighed.

Der er i vurderingen af konsekvensens omfang tale om en samlet faglig vurdering på baggrund af miljøpåvirkningens sandsynlighed, geografisk udbredelse, intensitet og varighed. Der er i vurderingen af konsekvensens omfang ikke tale om en matematisk sum af de fire nævnte kriterier.

En plans konsekvenser for en miljøparameter kan være både positiv og negativ. Begge typer effekter er relevante for at beskrive en plans miljøkonsekvenser korrekt, jf. miljøvurderingsloven.

Generelt set vurderes en miljøpåvirknings konsekvens som:

- **Meget væsentlig,** når effekterne rækker ud over planområdet og meget sandsynligt vil medføre en permanent og meget høj grad af påvirkning af miljøemnet.

- **Væsentlig**, når effekterne rækker ud over planområdet og sandsynligt vil medføre 1) en lang og høj grad af påvirkning af miljøemnet, eller 2) en mellemlang og meget høj grad af påvirkning af miljøemnet.
- **Moderat**, når effekterne består i en mellemlang og moderat påvirkning af miljøemnet i de nærmere omgivelser omkring planområdet.
- **Begrænset**, når effekterne er så små eller kortvarige, at de ikke har betydning for miljøemnets normale struktur eller funktion.
- **Ingen/ubetydelig**, når effekterne i praksis ikke medfører nogen påvirkning af miljøemnet.

Opsamling i skema

Efter hvert afsnit til de udvalgte miljøemner opsummeres miljøpåvirkningerne i et sammenfattende afsnit i et skema som oplister og anfører sandsynlighed, geografisk udbredelse, påvirkningsgrad, varighed og konsekvens for hver af de identificerede miljøpåvirkninger.

Skemaet beskriver såvel positive som negative miljøpåvirkninger:

- *Positive konsekvenser* er altid fremhævet med teksten (+) efter den pågældende konsekvens. En meget væsentlig eller væsentlig positiv konsekvens er derudover markeret med en grøn farve.
- *Negative konsekvenser* er markeret med rød for så vidt angår meget væsentlig og væsentlig medens en moderat negativ konsekvens er markeret med gul. Der er ingen markering hvis konsekvensen er begrænset, ubetydelig eller ingen konsekvens har.

Anvendelsen af farverne giver et visuelt overblik over de væsentlige påvirkninger og kan derved bidrage til at skabe fokus på de valg, som beslutningstagerne skal træffe.

Der indsættes eventuelt vurderingsskemaer for flere alternativer eller lokaliteter, hvis det er relevant.

Miljøpåvirkning	Sandsynlighed	Geografisk udbredelse	Intensitet	Varighed	Konsekvens
Miljøpåvirkning 1	Usandsynligt	Lokal	Middel	Permanent	Moderat
Miljøpåvirkning 2	Sandsynligt	Regional	Høj	Mellemlang	Væsentlig (+)
Miljøpåvirkning 3	Sandsynligt	National/international	Meget høj	Permanent	Meget væsentlig
Miljøpåvirkning 4	Muligt	Lokal	Middel	Kort	Begrænset (+)
Miljøpåvirkning 5	Med vished	Regional	Middel	Mellemlang	Væsentlig

4.3 Afværgeforanstaltninger

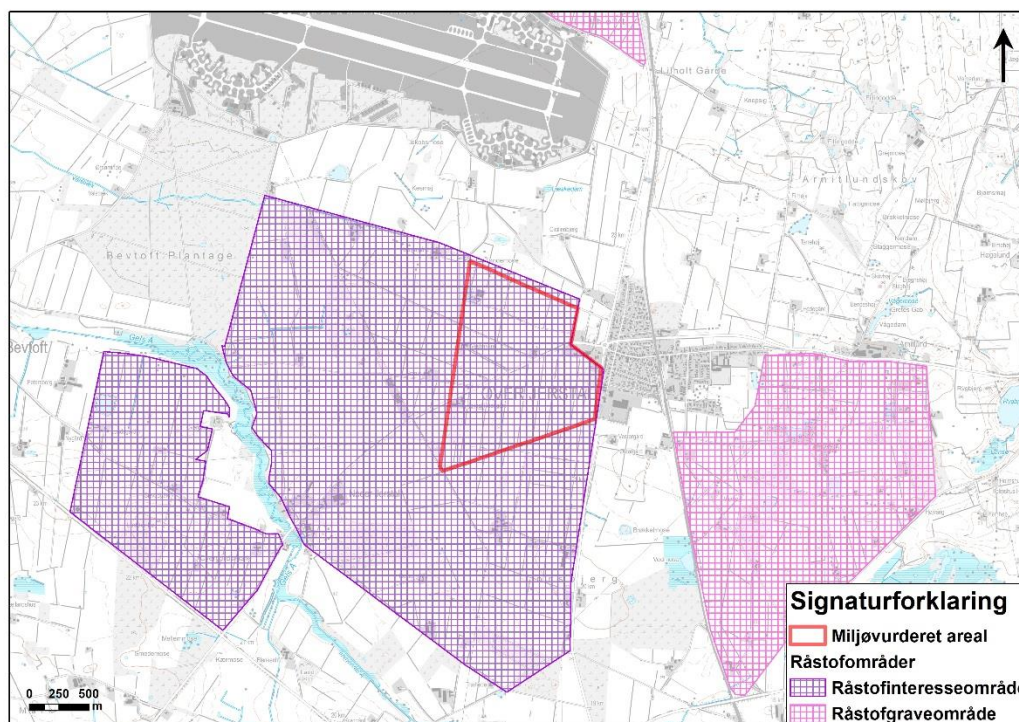
De afværgeforanstaltninger, der kan hindre, minimere eller kompensere for planens påvirkning af miljøet, beskrives. Afværgeforanstaltningerne skal være konkrete og proportionale, dvs. at de skal løse et reelt miljøproblem, og omkostningerne skal stå i et rimeligt forhold til den opnåede miljøgevinst.

4.4 Kumulative effekter

I Kapitel 8 vurderes, om der opstår kumulative effekter som følge af eksisterende eller fremtidige påvirkninger fra andre projekter og planer, der enten er vedtaget eller under udarbejdelse, der kan medføre en væsentlig miljøpåvirkning i samspil med råstofgraveområdets miljøpåvirkninger.

5. RÅSTOFINDVINDING

Figur 5-1 viser det miljøvurderede areal set i sammenhæng med eventuelle gældende graveområder og interesseområder samt eventuelle tidligere og nuværende råstofgrave.

Figur 5-1. Forslag til graveområde, i relation til eventuelle råstofgrave, graveområder og interesseområder i Råstofplan 2016².

I den nationale boringsdatabase, Jupiter³ er der otte borer inden for det miljøvurderede areal med beskrivelser af jordlagene. De otte borer er markeret på Figur 5-2. Der er tale om seks vandboringer med detaljerede beskrivelser fra GEUS' boreprøvelaboratorium, én boring med udetaljerede brøndborerbeskrivelser (DGU nr. 151.753) og én "dapco/shothole" boring (DGU nr. 151.122) med upræcise beskrivelser.

Arealet har terrænkote + 40-47 meter. Terrænet er relativt fladt og falder jævnt fra øst mod vest. Jf. Per Smeds landskabskort (Figur 6-6) ligger arealet på en smeltevandsslette mellem Gram Bakkeø og Rødding Bakkeø på den del af smeltevandssletten, som ligger umiddelbart vest for hovedopholdslinjen og de østjyske morænelandskaber. Området grænser mod sydvest op til en mindre bakkeø. Smeltevandssletten er dannet i forbindelse med Weichsel isens afsmeltning. Strømningshastigheden af smeltevand har været relativt høj på den pågældende del af smeltevandssletten, der ligger tæt på hovedopholdslinjen. Det er derfor ofte på denne del af smeltevandssletterne, at de groveste sedimenter forefindes. Jævnfør GEUS' jordartskort⁴ består jordbunden af senglacialt smeltevandssand. Boringerne viser, at der er mellem- til grovkornet, gruset

² <https://rsyd.dk/wm495870>

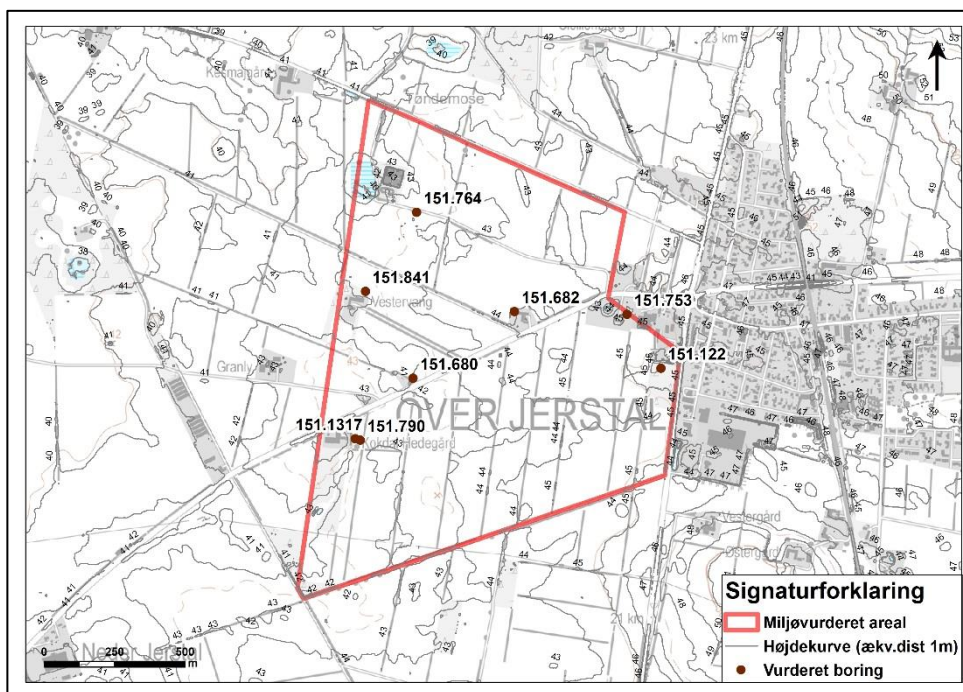
³ GEUS, Nationale boringsdatabase Jupiter, <https://www.geus.dk/produkter-ydelser-og-faciliteter/data-og-kort/national-boringsdatabase-jupiter/>

⁴ Jordartskort 1:25.000, GEUS, <https://www.geus.dk/produkter-ydelser-og-faciliteter/data-og-kort/danske-kort/download-jordartskort/>

sand med indslag af grus i området ned til mellem 7 og 17 m u.t. Der er kun fundet overjord i form af muld – 0,2 til 0,8 meter tykt.

Der er registreret vandspejl 3,6 – 7 m u.t. svarende til kote + 36,4 til + 38,8 i 7 af borerne fra Jupiter.

Der er ingen kvalitetsanalyser tilgængelige for det pågældende område. De tilgængelige boringsbeskrivelser, som overvejende er af god kvalitet, viser alligevel entydigt, at de grove aflejringer er tilgængelige inden for de øverste 10-20 m u.t. i området.

Figur 5-2. Boringer fra Jupiter, der er anvendt i vurdering af råstofressourcen. Desuden er de nyeste terrænkurver vist på kortet.

De tilgængelige borer dokumenterer tilstedeværelsen af råstoffer, der er vurderes egnede til vej- og anlægsmaterialer, som bundsikringsmaterialer og fyldsand. Det vurderes, at forekomsten også egner sig til oparbejdning af stabilt grus.

Der er ingen boredata i den sydlige del af området, som grænser op til en bakkeø. Det er derfor sandsynligt, at tykkelsen af råstoflaget falder imod den sydlige afgrænsning af området.

I Tabel 5-1 er råstofressourcen vurderet ud de ovenfor nævnte borer og analyser. Der er i beregningerne ikke taget højde for, at ressourcen nogle steder sandsynligvis fortsætter dybere end borerne. Beregningerne er foretaget af Region Syddanmark.

Over Jerstal		Sikkerhed
Areal (ha)	150,8	
Sand, grus og sten i alt (1000 m³)	29311	
Grus og sten i alt (1000 m³)	7251	
Forekomstens dybde (m u.t.)	7-17	4
Overjord (m)	0,2-0,8	4
Gravning under grundvandsspejl	Ja (ca. 60 % af råstofferne ligger under GVS)	5
Anvendelse	Fyldsand, bundsikring, stabilgrus	4
Forsyningspotentiale	Sønderjylland og andre dele af Region Syddanmark	

Tabel 5-1. Opsummering af forhold med væsentlig betydning for råstofindvinding ved Over Jerstal. Tallet i højre kolonne angiver en vurdering af, hvor godt det pågældende forhold er dokumenteret. 0 betyder, at der ikke er dokumentation, 1 angiver, at forholdet kun i ringe grad er sandsynliggjort, mens 5 betyder, at forholdet er veldokumenteret.

Råstofressourcen anslås således at være ca. 29 mio. m³ sand, grus og sten. Heraf er ca. 7,2 mio. m³ grove materialer. I beregningerne er der taget højde for afstand og skråninger mod naboarealer. Inden for området vil der dog være områder, som ikke bliver gravet, da der på grund af arealets størrelse må forventes at der også inden for arealet skal være afstand og skråninger mod veje og bygninger.

6. MILJØVURDERING

I det følgende fremgår dels en beskrivelse af de eksisterende miljøforhold og dels en vurdering af miljøpåvirkninger, som udnyttelse af råstofgraveområdet potentielt kan medføre. Det vurderes, at det tilgængelige materiale, der anvendes som grundlag for udarbejdelse af miljøvurderingen, er tilstrækkeligt til at foretage de nødvendige afvejninger og vurderinger.

De udvalgte miljøemner, der beskrives og vurderes i miljørapporten, er følgende:

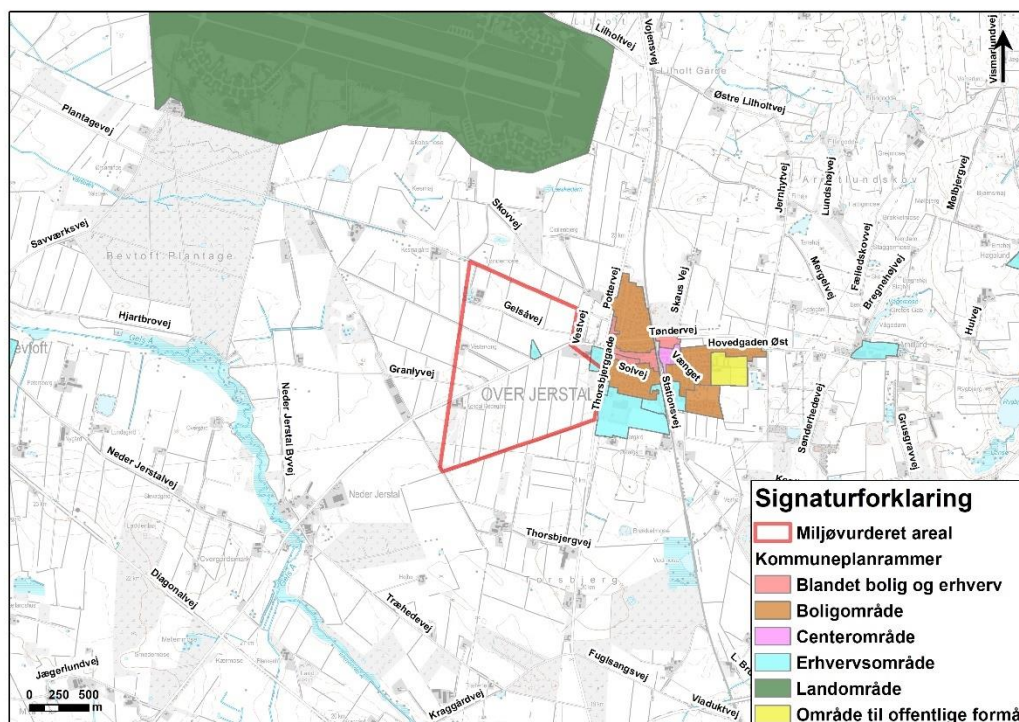
- Bebyggelse, befolkning, og infrastruktur
- Landskab, kulturhistorie, fortidsminder og arkæologi
- Naturinteresser
- Vandmiljø

6.1 Bebyggelse, befolkning og infrastruktur

Det følgende afsnit omhandler bebyggelse, befolkning og sundhed, infrastruktur samt ledningsforhold.

6.1.1 Bebyggelse

Det miljøvurderede areal omfatter landbrugsarealer i landzone, hvor to mindre områder er udlagt som erhvervsområder i form af kommuneplanrammer i Haderslev Kommuneplan 2017⁵, se Figur 6-1.

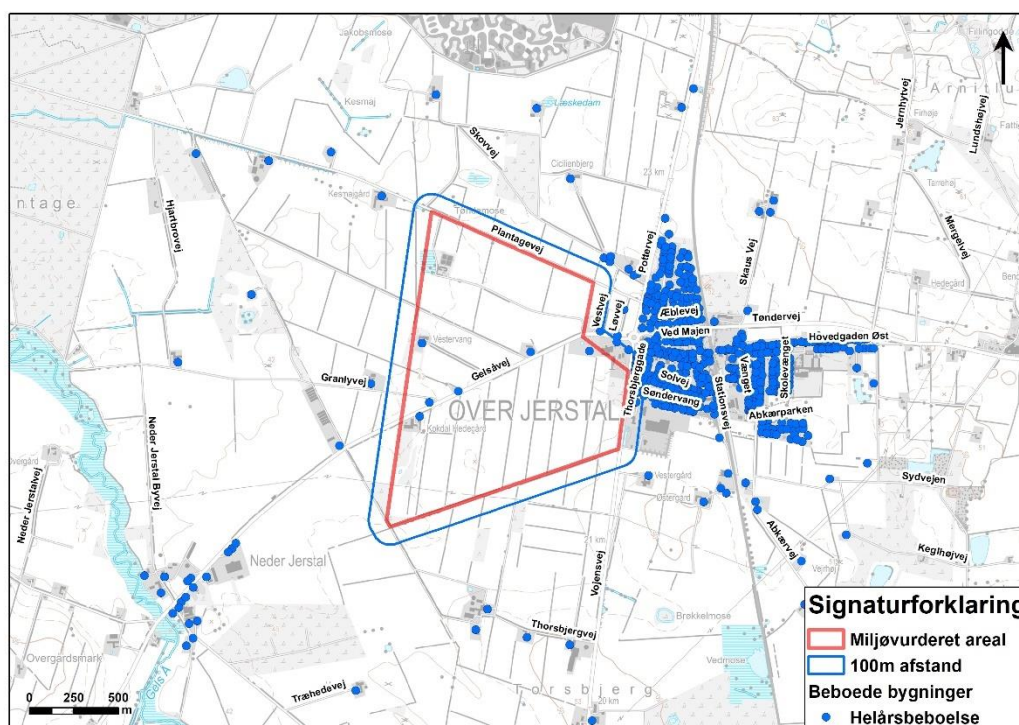
Figur 6-1. Kommuneplanrammer inden for det miljøvurderede areal.

⁵ Haderslev Kommune, Kommuneplan 2017 – Rammer for lokalplanlægning, <http://kommuneplan2017.haderslev.dk/dk/rammer-for-lokalplanlaegning/>

Rammeområde 13.40.EH.01 gælder for et område ved Gelsåvej, og ligger midt inde i det miljøvurderede areal. Området kan udnyttes til landbrugsrelaterede formål i form af gårdslagteri og gårdbutik samt beboelse i tilknytning hertil.⁶

Den sydlige del af rammeområde 13.10.EH.01 ligger i den østlige del af det miljøvurderede areal i udkanten af Over Jerstal. Rammeområdet gælder for erhvervsområdet Vojensvej vest, som kan anvendes til lettere industri, lager og vognmandsvirksomhed, service- og forretningsvirksomhed.⁷ Regionen vurderer at gravningen på arealerne vil vanskeliggøre den nuværende eller eventuel senere anvendelse til erhvervsformål. På den baggrund vurderes påvirkningen at være væsentlig.

Udlæg af arealet til råstofgraveområde medfører, at arealet ikke kan anvendes til landbrugsrelaterede formål eller erhvervsområde i den periode, hvor der sker råstofgravning. Efterbehandlingsplanen kendes ikke på nuværende tidspunkt, hvorfor det ikke med sikkerhed kan forudsiges, om området kan anvendes til landbrugsrelaterede formål eller erhvervsområde efterfølgende. Der er stor sandsynlighed for, at der kan opstå permanente søer, da der delvist graves under grundvandsspejlet

Figur 6-2. Kort over boliger i henhold til BBR-registeret i nærhed til det miljøvurderede areal vist med en afstandszone på 100 meter.

Som det fremgår af Figur 6-2, findes der seks boliger inden for det miljøvurderede areal. Desuden findes Over Jerstal Renseanlæg i det nordvestlige hjørne af det miljøvurderede areal. Det forudsættes i afsnit 4.2, at bygninger ikke rives ned som følge af planen. Det er dog op til ejeren af bygningen, om den alligevel skal nedrives.

⁶ Haderslev Kommune, Kommuneplan 2017, Erhvervsområde Gelsåvej, <http://kommuneplan2017.haderslev.dk/dk/rammer-for-lokalplanlaegning/enkelte-rammer/vedtaget/1340eh01.htm>

⁷ Haderslev Kommune, Kommuneplan 2017, Erhvervsområde Vojensvej vest, <http://kommuneplan2017.haderslev.dk/dk/rammer-for-lokalplanlaegning/enkelte-rammer/vedtaget/1310eh01.htm>

Det miljøvurderede areal er beliggende i det åbne land grænsende op til landsbyen Over Jerstal. Der findes 32 beboelsesejendomme inden for en afstand af 100 meter fra det miljøvurderede areal. Da 32 bygninger grænser op til arealet, er der pga. nærheden risiko for påvirkning fra f.eks. vibrationer. I forbindelse med sagsbehandlingen af en konkret ansøgning om tilladelse til råstofgravning vurderes det hvor stor afstand der skal holdes til bygningerne, således der ikke er fare for sætningsskader m.m.

6.1.2 Befolkning og sundhed

Råstofgravningen af sand, grus og sten kan medføre påvirkninger på befolkning og sundhed i form af lys, støv og støj. Der vil normalt ikke blive gravet om natten, og belysning vil derfor være begrænset til vinterperioden, hvor der i dagtimerne kan blive behov for lyskilder ved stationære anlæg og på kørende maskiner, hvilket kan oplyse naboarealer. Belysning vurderes at udgøre en begrænset påvirkning.

Graveaktiviteter, læsning, oplag af materiale mv. kan medføre støvgener for naboer eller forbi-passerende trafik. Dette sker specielt i tørre perioder, og det kan være nødvendigt at indstille arbejdet eller sprinkle veje og arbejdsarealer med vand, indtil støvet lægger sig.

Udnyttelse af råstofgraveområdet vil medføre støj. Støjbelastningen fra driften af et graveområde til sand, grus og sten kan bestå af stationært materiel (vaske- og sortereanlæg), kørende materiel (læssemaskiner og dumpere) samt transport med lastbiler. Støjbelastningen til omgivelserne vil være størst i forbindelse med en eventuel drift af vaske- og sorteringsanlæg, hvilket anvendes i forbindelse med gravning af sand, grus og sten.

Ud fra nuværende vidensgrundlag er det ikke muligt at fastslå, hvor stor den præcise støjmæssige udbredelse vil være, da en sådan vurdering forudsætter viden om bl.a. de anvendte maskiner og deres placering. Oplysningerne vil først være tilgængelige, når der foreligger et konkret projekt. Støjpåvirkningen sker inden for normal arbejdstid, jf. forventede vilkår i gravetilladelsen. I forbindelse med en konkret gravetilladelse vurderes støjpåvirkningen fra aktiviteterne, og støjbelastningen vil blive reguleret ved vilkår i tilladelsen. Gravetilladelsen indeholder typisk krav om, at vejledende grænseværdier overholdes, og der stilles krav til indretning og drift af grusgraven, således at eventuelle negative påvirkninger kan afværges eller reduceres (f.eks. med støjvolde).

Lastbiltrafikken til og fra råstofgraveområdet vil medføre en øget støjbelastning langs med lastbilernes ruter inden for normal arbejdstid. Støjen omfatter såvel egentlig motorstøj og vejstøj som impulsstøj fra især tomme vogne, og særligt på eventuelle hullede grusveje, som også kan medføre øgede støvgener. Uanset ruten vil den øgede trafik medføre en øget støjpåvirkning på boliger langs vejen. Den forøgede tunge trafik på det lokale vejnet kan desuden medføre utryghed for gående og cyklister, der færdes på de veje, lastbilerne kører på.

Ved råstofgravning inden for det miljøvurderede areal vil der med vished ske en øget støjbelastning af nærområderne i forbindelse med gravearbejdet og transporten af råstofferne. Udbredelsen af støjpåvirkningen er ukendt, men forventes at være lokal. Intensiteten af påvirkningen vurderes at være middel, da de vejledende støjgrænser vil blive overholdt, og beboere i nærområdet vil kun blive påvirket af støj inden for normal arbejdstid, hvor støjpåvirkningen vil være generende for de omkringboende. Påvirkningen vurderes at være langvarig, da råstofgravningen forventes at forløbe over flere år.

På baggrund af den eksisterende viden vurderes det, at der ikke vil være en påvirkning af befolkningens sundhed. Støjbelastningen kan dog virke generende i dagtimerne, da baggrundsstøjen i

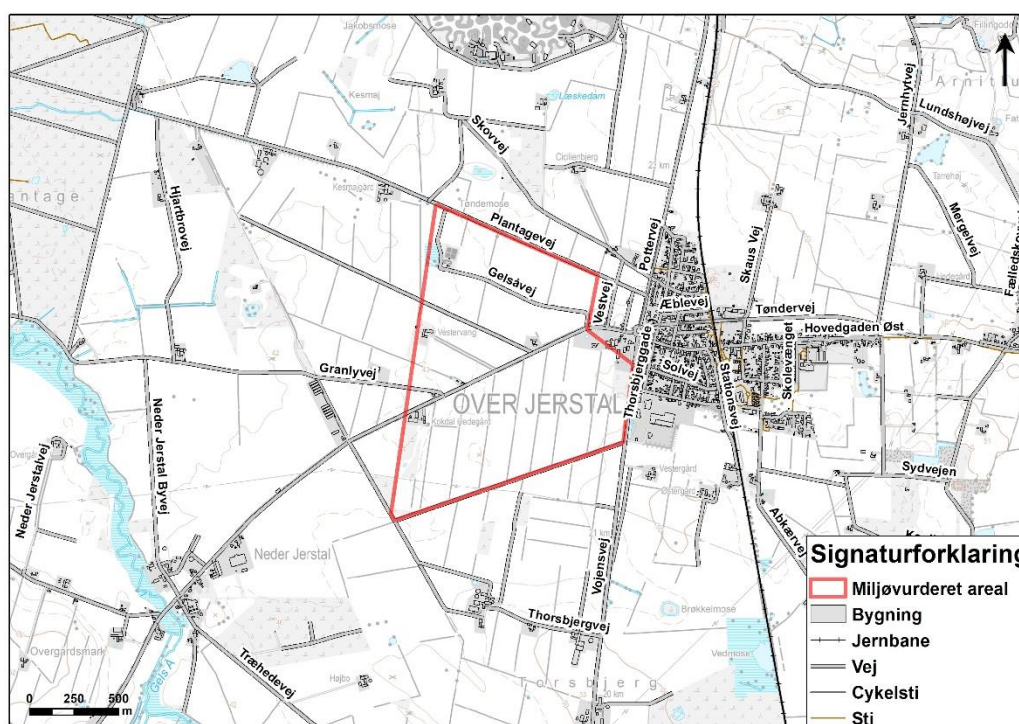
det åbne land normalvis er begrænset. Den samlede konsekvens af støjpåvirkningen vurderes at være moderat.

6.1.3 Infrastruktur

Det følgende afsnit handler om påvirkning fra lastbiltrafik til og fra graveområdet samt påvirkning af flytrafik.

Påvirkning fra lastbiltrafik til og fra graveområdet

Råstofindvindingen medfører en stigning i lastbiler på det lokale vejnet. Der forventes ind- og udkørsel fra en eventuel råstofgrav enten via Gelsåvej, Vojensvej eller Plantagevej, se Figur 6-3. Alle tre veje er befæstede med asfalt, og Gelsåvej er ca. syv meter bred, mens Vojensvej er ca. 7,5 meter bred og Plantagevej er ca. 6,5 meter bred. Vejadgangen etableres med nødvendige oversigtsforhold i henhold til gældende vejregler.

Figur 6-3. Kort over veje og bygninger i nærhed af det miljøvurderede areal.

På nuværende tidspunkt kendes ruten for lastbiltrafikken ikke, og det er desuden ikke muligt at fastslå, i hvor høj grad, transport af råstoffer i området vil medføre en forøget belastning af det samlede vejnet. Imidlertid betyder placeringen op ad hovedvejen Vojensvej, at der er en rimelig sandsynlighed for, at trafikken primært vil komme til at foregå ad det overordnede vejnet.

Den øgede trafik vurderes med vished at medføre lokale påvirkninger relateret til trafikafvikling, da trafikbelastningen forøges på det lokale vejnet, mens der sker en minimal forøgelse på det overordnede vejnet. Intensiteten af påvirkningen vurderes som middel, da forøgelsen kun vil medføre mere lastbiltrafik på de lokale veje omkring det miljøvurderede areal inden for normal arbejdstid. Påvirkningen vurderes at være lang, da råstofgravningen forventes at forløbe over flere år. Da der på dette stadie ikke foreligger konkret viden om antal af lastbiltransporter og transportruten, kan påvirkningsgraden kun vurderes på generelt niveau. Ud fra det foreliggende vurderingsgrundlag vurderes konsekvensen ved den øgede trafikbelastning at være moderat.

Påvirkning af flytrafik

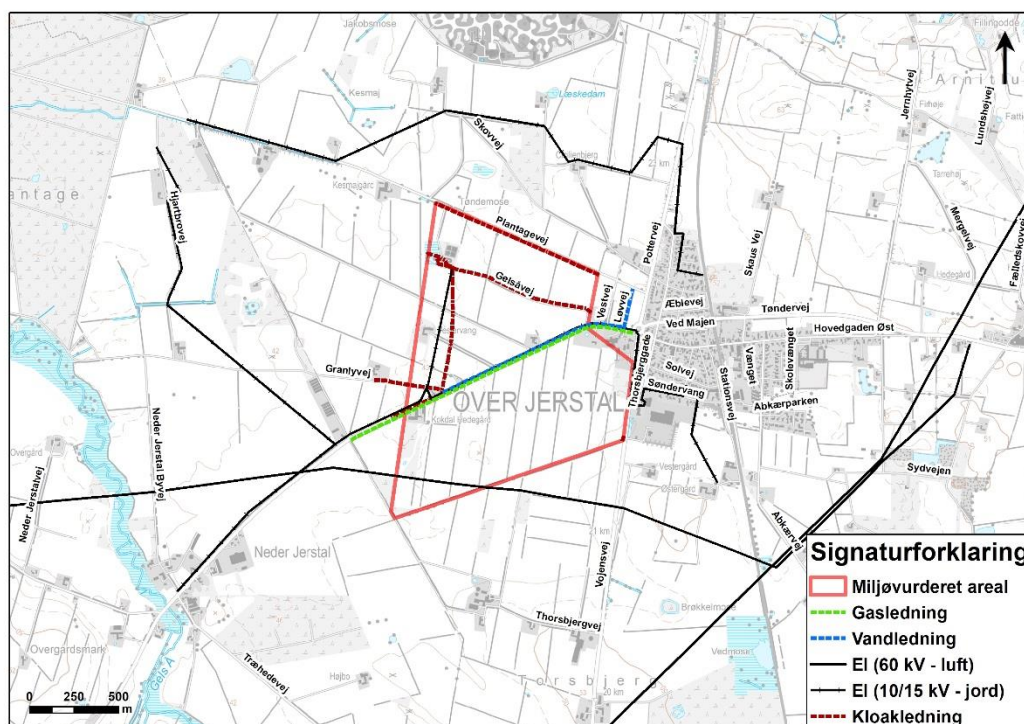
Det miljøvurderede areal er placeret mindre end 13 km fra Flyvestation Skrydstrup. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er derfor blevet hørt i forbindelse afgrænsning af miljørapporten.

I forbindelse med høringen har ministeriet vurderet, at råstofindvinding under grundvandsspejl, ved Over Jerstal ca. 1 km fra flyvestationen, vil være meget problematisk og have en negativ indvirkning på flysikkerheden. Ministeriet meddeler endvidere, at såfremt forslaget udpeges i en kommende plan, vil der blive rejst indsigelse mod området i forbindelse med høring af forslaget. Påvirkningen vurderes samlet set at være væsentlig.

6.1.4 Ledningsforhold

I forbindelse med afgrænsning af miljørapporten er der indhentet ledningsoplysninger fra ledningsejere. Inden for det miljøvurderede areal løber flere nedgravede ledninger i form af naturgasledning, elledninger, kloakledninger, telefon- og datakabler samt vandforsyningsledninger. Hertil forløber en lufttægt højspændingsledning i den sydvestlige del af arealet. De større ledninger fremgår af Figur 6-4.

Det vurderes, at det er sandsynligt, at mindre ledninger bliver om- eller nedlagt i forbindelse med råstofgravningen. Omlægningen sikrer, at der ikke sker forringelser i vand-, kloak- og elforsyningen eller tele- og dataforbindelsen. En nedlæggelse forventes kun at ske for ledninger, som ikke længere finder anvendelse. Ledninger, som ikke flyttes, holdes der en respektafstand til, så disse ikke påvirkes. Der vil dermed ikke ske en væsentlig påvirkning af ledningsforholdene.

Figur 6-4. Kortet viser placeringen af naturgasledning, vandledning, højspændingsledning, kloakledning og 10/15 kV kabler ved det miljøvurderede areal. Tele- data- og lavspændingsledninger er ikke vist på kortet.

6.1.5 Opsamling

Miljøemne	Sandsynlighed	Geografisk udbredelse	Intensitet	Varighed	Konsekvens
Bebyggelse	-	-	-	-	-
Befolkning og sundhed	Med vished	Lokal	Middel	Lang	Moderat
Infrastruktur	Med vished	Lokal	Middel	Lang	Væsentlig
Ledningsforhold	-	-	-	-	-

6.1.6 Mulige afværgeforanstaltninger

Det vurderes, at råstofgravning under grundvandsspejlet vil udgøre en øget risiko for flysikkerheden ved Flyvestation Skrydstrup. Årsagen er at åbent vand samt jordvolde kan tiltrække fugle, der kan kollideres med fly. Påvirkningen vurderes at være væsentlig og kan kun afværges ved ikke at grave under grundvandsspejlet.

Der bør holdes en afstand til bygningerne nær grænsen af det miljøvurderede areal, således der ikke er fare for sætningsskader mm. Hvis afstand til bygningerne ikke er muligt, bør der anvendes metoder, som kan bidrage til at begrænse eventuelle skader på bygninger.

Region Syddanmark vil i en eventuel råstoftilladelse stille vilkår for støj, støv og vibrationer med henblik på, at vejledende krav og retningslinjer skal overholdes inden for råstofgraven og således, at der tages højde for gener for omgivelserne, herunder for den konkrete indretning og drift af en kommende råstofgrav i forhold til støjfølsomme områder som beboelse.

I forbindelse med råstofgravning skal der holdes afstand til ledninger og sikres skråningsanlæg. I nogle tilfælde vil det være muligt at omlægge ledninger, så de løber uden for indvindingsarealet. Ledningsforhold håndteres konkret i forbindelse med udarbejdelse af en eventuel tilladelse.

6.2 Landskab, kulturhistorie, fortidsminder og arkæologi

Det følgende afsnit omhandler de to miljøemner landskab og kulturhistoriske interesser, som behandles i hvert deres afsnit 6.2.1 og 6.2.2. Kulturhistoriske elementer med betydning for landskabets karakter vil blive behandlet i relevant omfang i afsnittet om landskab. Derudover beskrives og miljøvurderes kulturarv i afsnittet om kulturhistoriske interesser.

6.2.1 Landskab

Det miljøvurderede areal er ikke omfattet af Haderslev Kommunes landskabelige og geologiske udpegninger. Arealet ligger derimod inden for en af Haderslev Kommunes landbrugsudpegninger. Det følgende afsnit indledes med en beskrivelse af landbrugsudpegningen, der findes inden for det miljøvurderede areal. Derudover vurderes udpegningens sammenhæng med udlægning af det miljøvurderede areal. Efterfølgende beskrives det miljøvurderede areals landskab med udgangspunkt i dele af landskabskaraktermetoden⁸, hvorfra der er fokus på det naturgeografiske grundlag, kulturgeografiske grundlag, rumlig-visuelle forhold og landskabets sårbarhed over for ændringer. Endvidere inddrages den gennemførte råstofkortlægning samt Haderslev Kommunes landskabskarakteranalyse i beskrivelsen. På baggrund af landskabsbeskrivelsen vurderes påvirkningen af geologiske, landskabelige og visuelle værdier ved realisering af det miljøvurderede areal til råstofgravning.

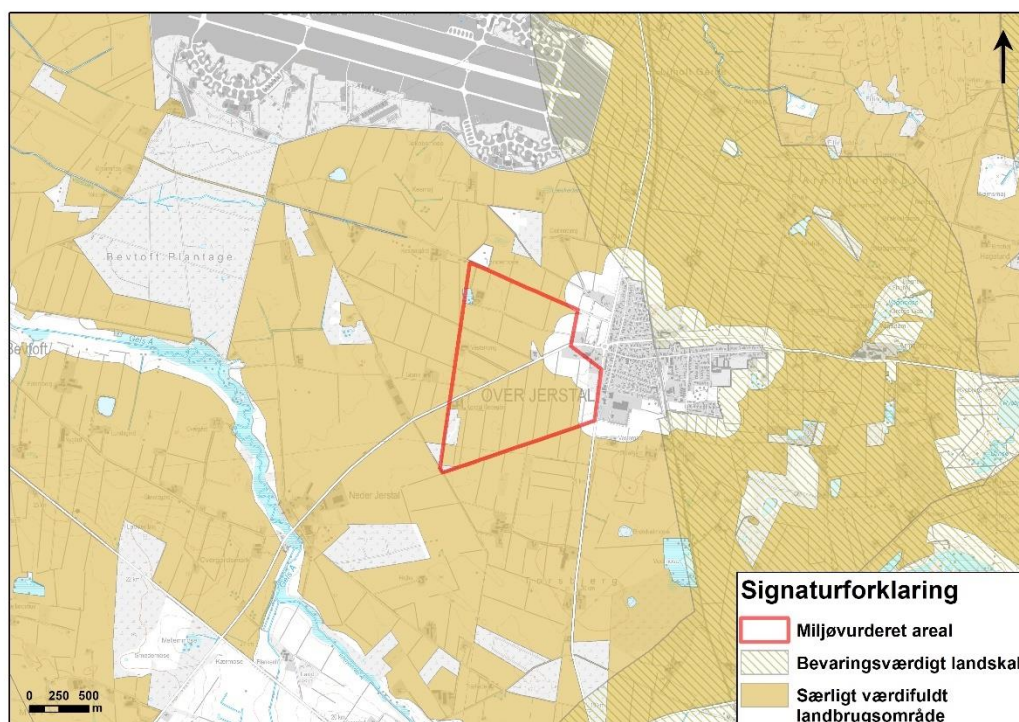
⁸ Miljøministeriet, Vejledning om landskabet i kommuneplanlægningen, 2007
https://mst.dk/media/150569/vejledningenilandskab_050707b1.pdf

Landbrugsudpegninger i Haderslev Kommuneplan

Haderslev Kommune har udpeget særligt værdifulde landbrugsområder, som er omfattet af en retningslinje fra Kommuneplan 2017⁹. Udpegningerne fremgår af Figur 6-5. Retningslinjen fastlægger, at *"i områder, der er udpeget som særligt værdifulde landbrugsområder, skal landbrugets udviklingsplaner og investeringsinteresser vægtes højt."*¹⁰

Størstedelen af det miljøvurderede areal er udpeget som særlig værdifuldt landbrugsområde. Hvis arealet med forslag til råstofplanen bliver udlagt til graveområde, vil det betyde, at arealet ikke kan anvendes til landbrugsområde i den periode, hvor råstofgravningen foregår. Efterbehandlingsplanen kendes ikke på nuværende tidspunkt, hvorfor det heller ikke er muligt at forudsige, om området kan anvendes til landbrugsområde efterfølgende. Der er sandsynlighed for, at der kan opstå permanente søer, da der graves under grundvandsspejlet.

Regionen vurderer at påvirkningen af de hensyn der varetages gennem retningslinjen vil være moderat. Det miljøvurderede areal har en størrelse der ikke er ubetydelig i forhold til udpegningen. Arealet er medtaget i udpegningen selv om det er interesseområde for sand, grus og sten i Råstofplan 2016. Råstofgravning forudsættes således at kunne foregå også indenfor rammerne af den fastsatte bestemmelse. Efterbehandlingen vil på hedesletterne oftest resultere i en mosaik af landbrugsarealer og søer. Det vurderes derfor at store dele af arealet efterfølgende vil kunne benyttes landbrugsmæssigt.

Figur 6-5. Landbrugsudpegninger i Haderslev Kommuneplan.

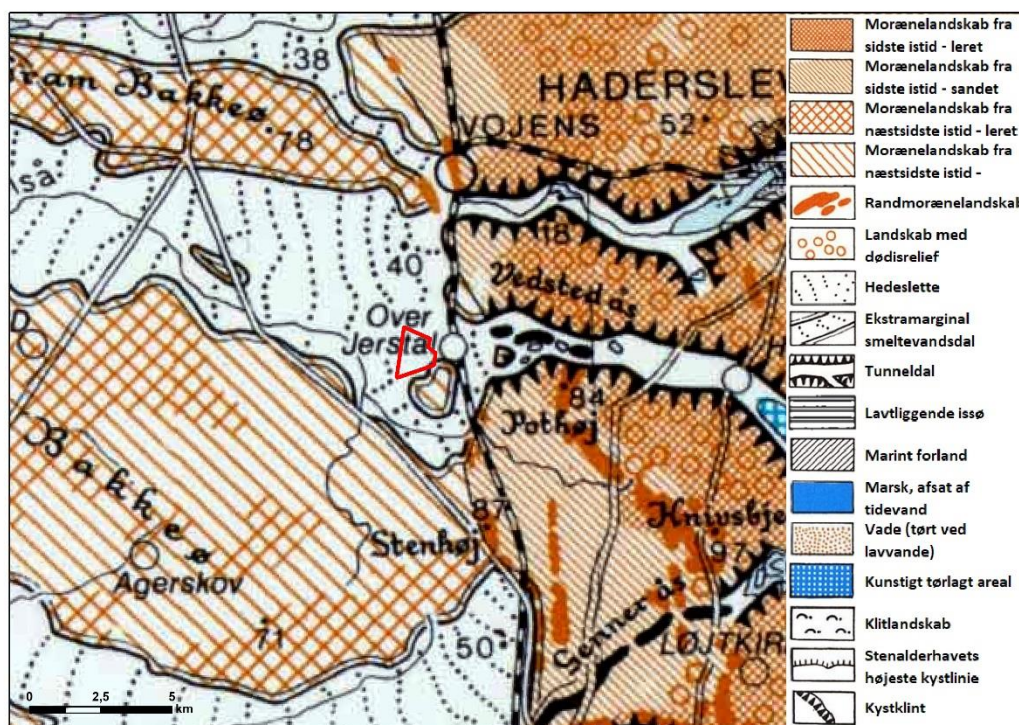
Landskabsbeskrivelse

⁹ Haderslev Kommune, Kommuneplan 2017, <http://kommuneplan2017.haderslev.dk/>

¹⁰ Haderslev Kommune, Kommuneplan 2017, 3.1.1 Særligt værdifulde landbrugsområder, <http://kommuneplan2017.haderslev.dk/dk/hovedstruktur-og-retningslinjer/det-aabne-land/landbrug/311-saerligt-vaerdifulde-landbrugsomraader/>

Det miljøvurderede areal ligger ca. fem kilometer syd for Vojens i det centrale Sønderjylland ved den mindre by Over Jerstal. På Per Smed landskabskort (Figur 6-6) ligger arealet på hedeslette mellem Gram Bakke og Toftlund Bakke lige vest for randmorænerne ved Hovedopholdslinjen. Gelså løber i den centrale del af hedesletten, men uden for det miljøvurderede areal. Jordbunden på hedesletten består af smeltevandssand fra afsmeltningen af gletsjerne ved Hovedopholdslinjen. Terrænet falder svagt og regelmæssigt fra kote +45 i den østlige del til kote +42 i den vestlige del. Sydøst for arealet ligger en morænekold fra næstsiste istid, som på sit højeste hæver sig knap ti meter over hedesletten.

Da det miljøvurderede areal ligger i umiddelbar nærhed af Hovedopholdslinjen, har strømha-stigheden i smeltevandsloderne været høj, og det bekræftes af otte boringer i de centrale og nordlige dele af arealet som viser, at der findes mellem- til grovkornet, gruset sand med indslag af grus ned til mellem 7 og 17 meter under terræn. Der er ingen boringer i den sydlige del, som grænser op til morænekolden, men det må forventes, at tykkelsen af smeltevandsaflejringerne aftager her (Kapitel 5).

Figur 6-6. Per Smed Landskabskort.¹¹

Da isen under sidste istid stod ved Hovedopholdslinjen, fossede gletsjerfloderne ud af isen, skar sig ned i landskabet og afsatte anseelige mængder af sand og grus hen over det gamle morænelandskab og dannede de store vestjyske hedesletter¹².

Det miljøvurderede areal er beliggende inden for Haderslev Kommunes landskabskarakterområde nr. 12 "Gelså hedeslette"¹³. Karakterområdet beskrives i kommunens analyse som et langstrakt område med Gelså som det dominerende vandløb, der fremstår som en ådal i øst-vestlig retning,

¹¹ Per Smed, Landskabskort Sønderjylland og Fyn, Geografforlaget, 1981

¹² Krüger. J., 2000, Glacialmorfologi – Fladlandsgletscheren og landskabet

¹³ Haderslev Kommune, Udkast til landskabskarakteranalyse, Karakterområde 12 Gelså hedeslette, oktober 2019

og som overvejende er præget af forskellige former for landbrugsdrift. Karakterområdet er tyndt befolket med få landsbyer og domineret af landbrugsmæssig anvendelse, der er kendetegnet ved intensiv dyrkning. Styrede lige hegn skaber opdyrkede lineære landskabsrum. Karakterområdet har væsentligt teknisk præg med lange, lige statsveje, vindmøller, højspændingsledninger, biogasanlæg og Flyvestation Skrydstrup. Landskabet er enkelt og let aflæseligt og på stor skala robust med tydelige geologiske træk. Den største sårbarhed findes på overgangen mellem bakkeø og hedeslette, som ikke bør sløres¹⁴.

Det miljøvurderede areal fremstår med en del af de karakteristiske landskabstræk beskrevet i landskabskarakteranalysen i form af intensivt opdyrkede marker på den flade hedeslette. Arealet ligger ikke i nærheden af grænsen mellem bakkeøen og hedesletten. Landbrugsarealerne er adskilt af nord-sydgående levende hegn på de sandede jorde samt øst-vestgående asfalterede og grusbelagte veje, og selve arealet er delt i to af den asfalterede landevej Gelsåvej. Desuden findes to beskyttede sten- og jorddiger inden for det miljøvurderede areal, hvor det ene findes i forbindelse med et øst-vestgående beplantningsbælte nord for Gelsåvej, og det andet findes i den sydøstlige del af arealet i forbindelse med et nord-sydgående beplantningsbælte. Indenfor arealet findes flere større landbrugsejendomme med indkørsel ad grusveje samt Over Jerstal renseanlæg i det nordvestlige hjørne af arealet. Endvidere afgrænses arealet af Over Jerstal by mod øst, og en lufthængt højspændingsledning krydser det sydvestlige hjørne af arealet

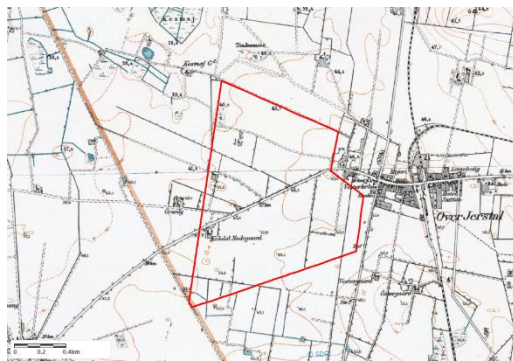

Figur 6-7. Indkig til det miljøvurderede fra Gelsåvej midt i det miljøvurderede areal¹⁵.

De lave målebordsblade fra perioden 1926 til 1941 (Figur 6-8) og et ortofoto fra 2018 (Figur 6-9) viser, at markerne i den sydlige del af for det miljøvurderede areal i perioden er blevet opdelt af flere parallelle rækker nord-sydgående levende hegn, hvor der tidligere ikke var levende hegn mellem markerne. I den nordlige del af området er der kommet to nye gårde til og en enkelt er blevet nedlagt. Markerne er også i den nordlige del blevet opdelt af flere levende hegn. Over Jerstal by, som grænser op til det miljøvurderede areal mod øst, er blevet markant større, og i perioden er også Plantagevej nord for det miljøvurderede areal anlagt.

¹⁴ Haderslev Kommune, Udkast til landskabskarakteranalyse, Karakterområde 12 Gelså hedeslette, oktober 2019

¹⁵ Foto fra Google Maps street view

Figur 6-8. Lave målebordsblade (1926-1941).

Figur 6-9. Luftfoto fra 2018, der viser dyrkningsmønstret.

Landskabet inden for det miljøvurderede areal vurderes samlet set at have en lav sårbarhed. Sårbarheden begrundes med, at der igennem de seneste 50 år er sket store ændringer i landbrugsmønstret, det intensive landbrug, udbygningen af Over Jerstal by, anlæggelsen af Plantagevej, nærheden til Flyvestation Skrydstrup, og at hedesletten er et tydeligt og robust geologisk landskabselement. Desuden findes flere tekniske anlæg inden for arealet i form af Over Jerstal renseanlæg samt en højspændingsledning i det sydvestlige hjørne.

Landskabelige konsekvenser af gravning

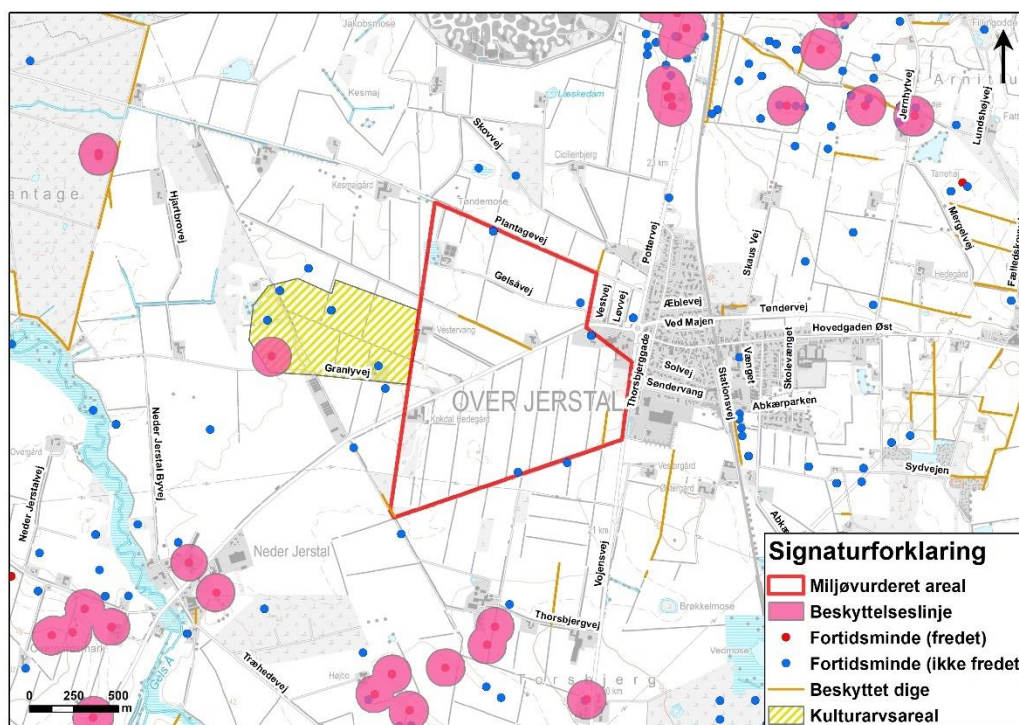
De landskabelige konsekvenser af råstofgravningen vurderes på baggrund af beskrivelsen af landskabet.

Råstofgravning vil medføre, at landskabet tilføres et midlertidigt teknisk præg og visuel uro med maskiner, der graver efter sand, grus og sten, samt lastbiler, der transporterer råstofferne ud af området. Gravningen vil foregå i et fladt område, som primært er åbent mod nord i dybder på 7-17 meter. Ved kørsel langs Plantagevej og Gelsåvej samt fra Vøjensvej og dermed den sydlige del af Over Jerstal by er der direkte indsigt til udgravningen, men levende hegn vil skjule store dele af arbejdet. Beplantning og det flade landskab vil på større afstande skjule området, hvorfor den geografiske udbredelse vurderes at være lokal. Efter endt råstofgravning fjernes maskinerne fra området, så det tekniske præg og den visuelle uro fjernes. Da der kan graves under grundvandspejlet, er der sandsynlighed for at arealet vil udvikle sig til en eller flere søer i forbindelse med gravning.

Råstofindvindingen medfører under og efter indvinding en markant landskabspåvirkning, da terrænet ændres permanent, når store mængder sand, grus og sten fjernes fra området. Efterbehandling foretages sandsynligvis med muld og overskudsmaterialer fra det miljøvurderede areal, da det ikke uden dispensation er tilladt at tilføre jord til råstofgraveområder. Da grundvandspejlet står højt, er det sandsynligt, at arealet vil fremstå med søer. Hedesletten er et stort og ikke sårbart landskabselement, men da landskabet vil ændre sig permanent fra et fladt jordbrugslandskab afgrænset af beplantningsbælter til et åbent råstofgraveområde med gravedybder på op til 17 meter samt oplag af materiale, vurderes intensiteten at være høj. På den baggrund vurderes konsekvensen for landskabet ved gravning at være moderat.

6.2.2 Kulturhistoriske interesser

Inden for og i nærheden af det miljøvurderede areal findes en række kulturhistoriske interesser, som fremgår af Figur 6-10.

Figur 6-10. Kulturhistoriske interesser inden for og i nærheden af det miljøvurderede areal.

Ikke-fredede og endnu ikke fundne fortidsminder

Der findes fire ikke-fredede fortidsminder inden for det miljøvurderede areal. Fortidsminderne består af flere huse og affaldsgrube fra bronzealderen¹⁶, enkeltfund fra stenalderen¹⁷, bygninger og brønd fra historisk tid samt bygning fra bronzealder¹⁸ og en rundhøj fra oldtiden¹⁹. Det er sandsynligt, at de ikke-fredede fortidsminder fjernes permanent, da de er beliggende inden for det miljøvurderede areal, hvor der graves efter sand, grus og sten. Påvirkningen er lokal, da det kun vil være de enkelte ikke fredede fortidsminder, der bliver påvirket. Intensiteten ved fjernel-sen af fortidsminderne vurderes at være meget høj, da fortidsminder forsvinder permanent. Konsekvensen ved fjernelse af de ikke-fortidsminder vurderes at være moderat.

Museum Sønderjylland har i en arkivalsk udtalelse om området vurderet²⁰, at det er sandsynligt, at der findes flere fortidsminder inden for det miljøvurderede areal, da arealet grænser op af et kulturarvsareal af international betydning, hvor der er fundet velbevarede spor af urnegravplads

¹⁶ Slots- og Kulturstyrelsen, Fund og fortidsminder, Kesmajgård, 200210-361, <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/139405/>

¹⁷ Slots- og Kulturstyrelsen, Fund og fortidsminder, Over Jerstal, 200210-374, <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/196784/>

¹⁸ Slots- og Kulturstyrelsen, Fund og fortidsminder, Over Jerstal, 200210-372, <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/192249/>

¹⁹ Slots- og Kulturstyrelsen, Fund og fortidsminder, Over Jerstal, 200210-274, <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/82017/>

²⁰ Museum Sønderjylland, Arkæologisk udtalelse vedr. forslag til Råstofplan 2020 – Muligt råstofgraveområde Over Jerstal –

Haderslev Kommune matr. 39 m.fl. Over Jerstal ejerlav, Vedsted (Haderslev Kommune), 23. august 2019.

og boplads muligvis fra en ældre romertids rækkelandsby. Fund tyder desuden på, at der findes flere landsbyfaser i området.²¹

På den baggrund anbefaler Museum Sønderjylland, at der foretages en frivillig arkæologisk forundersøgelse forud for udnyttelse af råstofgraveområdet for at klarlægge, om der er fortidsminder inden for området. Hvis forundersøgelsen viser, at der findes fortidsminder på arealet, skal de udgraves, inden råstofgravning kan gennemføres. I nogle tilfælde er det muligt at ændre jordindgrebet ved råstofgravningen, så det ikke er nødvendigt at lave udgravning.²² Dette vil dog betyde, at kun en mindre del af råstofgraveområdet vil kunne udnyttes.

Hvis der efter forundersøgelsen under udgravningen alligevel opdages nye fortidsminder, skal arbejdet standses, i det omfang det berører fortidsminder. Fundet skal anmeldes til det ansvarlige museum, jf. museumslovens § 27, stk. 2²³. Ikke-fredede fortidsminder i form af enkeltfund kan af museet registreres og fjernes fra stedet, så de bevares for eftertiden.

Beskyttede sten- og jorddiger

Der findes et nordvest-sydgående samt et nord-sydgående beskyttet sten- og jorddige inden for det miljøvurderede areal, se Figur 6-10, hvor ca. 450 og 200 meter af digerne fremstår som beskyttet. Diger fortæller bl.a. om historien i landskabet og om Danmarks inddeling i sogne, ejerlav, om driften i marken og ejerforhold²⁴.

Af de lave målebordsblade³⁰ og ortofoto fra 2018 fremstår digerne længere end de ca. 450 og 200 meter. Digerne fremstår umiddelbart med en længde på i alt ca. 1.800 og 550 meter, hvor det længste rækker ca. to tredjedele ud over det miljøvurderede areal. Digerne længde er dog svær at bedømme ud fra kortene, da digerne fremstår med beplantning. Da digerne findes på luftfotos fra 2018 og er registreret på Geodatastyrelsens kortværk Danmark 1:25.000 (4 cm kort) fra før 1. juli 1992, er den fulde strækning af digerne beskyttet²⁵.

Digerne er placeret således, at det er sandsynligt, at de påvirkes i form af gravning eller ved placering af oplag op ad det. Påvirkningen er lokal, da det kun er digerne inden for det miljøvurderede areal, der påvirkes. Intensiteten af påvirkningen vil være meget høj, da digerne fjernes permanent. Ifølge museumslovens § 29a må tilstanden af sten- og jorddiger ikke ændres²⁶. I særlige tilfælde kan kommunen jf. museumslovens § 29j, stk. 2, dispensere fra forbuddet, men der skal være så væsentlige samfundsinteresser, at de i den konkrete sag vil kunne tilsidesætte de bevaringsinteresser, bestemmelsen skal sikre.²⁷ Den samlede konsekvens vurderes at være moderat, da en del af de historiske spor af netværket af diger i området forsvinder.

²¹ Slots- og Kulturstyrelsen, Fund og fortidsminder, Over Jerstal, 200210-370, <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/167936/>

²² Museum Sønderjylland, Arkæologisk udtalelse vedr. forslag til Råstofplan 2020 – Muligt råstofgraveområde Over Jerstal –

Haderslev Kommune matr. 39 m.fl. Over Jerstal ejerlav, Vedsted (Haderslev Kommune), 23. august 2019.

²³ Kulturministeriet, Bekendtgørelse af museumsloven, LBK nr. 358 af 08/04/2014, <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=162504>

²⁴ Slots- og Kulturstyrelsen, 2019, Sten- og jorddiger, <https://slks.dk/omraader/kulturarv/arkaeologi-fortidsminder-og-diger/sten-og-jorddiger/>

²⁵ Slots- og Kulturstyrelsen, 2019, Hvilke diger er beskyttede? <https://slks.dk/omraader/kulturarv/arkaeologi-fortidsminder-og-diger/sten-og-jorddiger/hvilke-diger-er-beskyttede/>

²⁶ Kulturministeriet, Bekendtgørelse af museumsloven, LBK nr. 358 af 08/04/2014, <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=162504>

²⁷ Kulturarvsstyrelsen, Vejledning om beskyttede sten- og jorddiger, 2009,

https://slks.dk/fileadmin/user_upload/0_SLKS/Fotos/Fortidsminder_Diger/Sten_jorddiger/digevejledning.pdf

6.2.3 Opsamling

Miljøemne	Sandsynlighed	Geografisk udbredelse	Intensitet	Varighed	Konsekvens
Landskab					
Landskabelige konsekvenser ved gravning	Med vished	Lokal	Høj	Permanent	Moderat
Kultur historie					
Ikke fredede og endnu ikke fundne fortidsminder	Mindre sandsynligt	Lokal	Meget høj	Permanent	Moderat
Beskyttede sten- og jorddiger	Sandsynligt	Lokal	Meget høj	Permanent	Moderat

6.2.4 Mulige afværgeforanstaltninger

Terrænet bør hertil efterbehandles, så det indpasses i det omkringværende landskab af hensyn til landskabskarakteren, herunder særligt graveområdets kanter mod det omgivende terræn. Det er Region Syddanmark, der stiller vilkår for driften af råstofgraven. Det er som udgangspunkt lods-ejer der bestemmer hvad arealet skal efterbehandles til. Hvis der på det konkrete sted er særlige hensyn i forhold til de emner, der er beskrevet i råstoflovens §3 – fx grundvand eller landskab – kan regionen stille vilkår for at tilgodese disse.

Museum Sønderjylland vurderer, at der bør gennemføres en arkæologisk forundersøgelse af det miljøvurderede areal, inden råstofgravning igangsættes.

Der er to beskyttede sten- og jorddige inden for det miljøvurderede areal, som kan blive påvirket ved råstofgravning. En ændring af digerne kræver dispensation efter museumsloven.

6.3 Naturinteresser

6.3.1 Natura 2000

Natura 2000 er områder i EU med særlig værdifuld natur. Udpegningen af områderne skal bevare og beskytte naturtyper og vilde dyre- og plantearter, som er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene. Natura 2000 er en samlet betegnelse for de internationale naturbeskyttelsesområder; habitatområder, fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder.

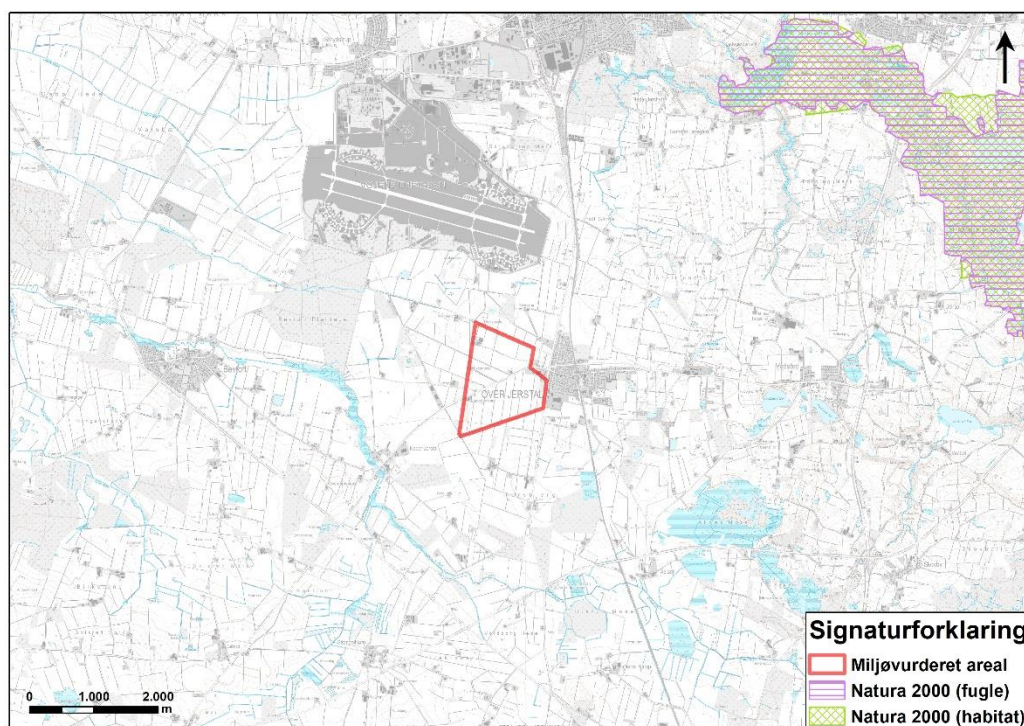
Habitatområder udpeges for at beskytte og bevare bestemte naturtyper og arter af dyr og planter, som er af betydning i EU. Fuglebeskyttelsesområderne er udpeget for at beskytte og forbedre levevilkårene for vilde fuglearter i EU. Ramsarområder er beskyttede vådområder med særlig betydning for fugle, og alle ligger inden for grænserne af fuglebeskyttelsesområderne.

I henhold til habitatbekendtgørelsens § 5, stk. 1²⁸, må der ikke udlægges råstofområder i Natura 2000-områderne. Hvor der planlægges råstofområder i nærheden af internationale naturbeskyttelsesområder, skal regionen - før der træffes afgørelse om planlægning - vurdere om planen i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000 område væsentligt.

²⁸ Miljø- og Fødevareministeriet, BEK nr. 1595 af 06/12/2018, Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=205996>

Det nærmeste Natura 2000-område nr. 92, Pamhule Skov og Stevning Dam 4,7 km fra projektområdet, som består af fuglebeskyttelsesområde nr. 59 og habitatområde nr. 81.

Jf. habitatbekendtgørelsens §§ 6 og 7²⁸ er den foreløbige vurdering af det miljøvurderede areal, derfor at planen i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter ikke påvirker det nærmeste Natura 2000-området væsentlig pga. afstanden.

Figur 6-11. Natura 2000-områder det miljøvurderede areal.

6.3.2 § 3 beskyttet natur

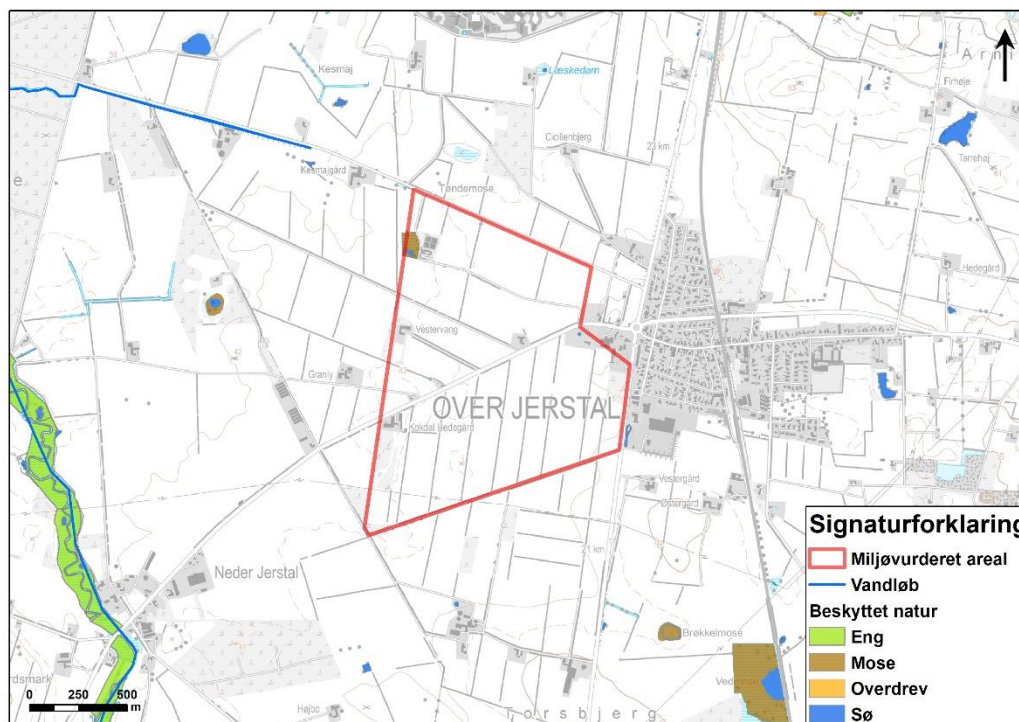
For at beskytte en række naturtyper (f.eks. vandløb, ferske enge, moser, strandenge, søer), er naturtyperne beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Naturtyperne er ofte levested for en lang række sjældne dyr og planter. Beskyttelsen betyder, at der ikke må foretages ændringer i områdernes tilstand uden en dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65 stk. 2²⁹. I forbindelse med dispensationen kan der stilles krav om etablering af erstatningsnatur.

Det miljøvurderede areal omfatter en § 3-beskyttet mose/sø område mod nord, og et lille beskyttet vandhul mod øst. Grænsende op til arealet mod øst findes en § 3 beskyttet sø. Indenfor ca. 1 km fra det miljøvurderede areal findes fire beskyttede søer og en beskyttet mose.

Inden for det miljøvurderede areal er den højeste HNV (High Nature Value) på 5³⁰ i den nordlige del af arealet på baggrund af områdets status som lavbundsareal, beskyttet natur, nærhed til beskyttet natur, nærhed til småbiotop og ekstensiv landbrugsdrift.

²⁹ Miljø- og Fødevareministeriet, Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse, LBK nr 240 af 13/03/2019, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=207969>

³⁰ Danmarks Miljøportal, <https://arealinformation.miljoportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution> og HNV-kortet, DCE, 2016

Figur 6-12. Beskyttede naturtyper inden for og omkring det miljøvurderede areal.

I forhold til beskyttet natur inden for planområdet vurderes det, at der er mulighed for at miljøpåvirkningen vil indtræde (hvis der gives dispensation til at ændre naturtilstanden af de beskyttede naturtyper sø og mose). Påvirkningen er lokal og intensiteten vil (hvis den beskyttede natur fjernes) være middel, da naturværdien indenfor de beskyttede naturområder er forholdsvis lav. Varigheden er permanent, hvis mose og sø ændres til råstofgraveområde. Den samlede konsekvens vil derfor være moderat. Der kan stilles vilkår om erstatningsnatur hvis der gives en dispensation til at fjerne arealet efter naturbeskyttelsesloven. Hvis vådområderne ikke fjernes, kan der være en påvirkning som følge af vandstandsændringer – se vurderingen i afsnit 6.4.

Da det ikke kan udelukkes, at der indvindes under grundvandsspejlet, kan der lokalt ske en vandstandssænkning i de beskyttede våde naturtyper, der ligger omkring det miljøvurderede areal, hvis disse har hydraulisk kontakt til samme grundvandsmagasin, som der indvindes fra. En evt. vandstandssænkning vil dog være ganske få cm og af kort varighed og dermed vil naturtilstanden i vandløb, ferske enge, overdrev og søer ikke blive påvirket. Det vurderes derfor, at der er mindre sandsynlighed for at beskyttet natur uden for det miljøvurderede areal påvirkes.

6.3.3 Plante og dyreliv

Bilag IV arter

Arter på habitatdirektivets bilag IV er beskyttet de steder, hvor dyrene opholder sig (raster) og yngler. Der indgår en vurdering af om der med planen påvirkes de vilkår, som områderne kan tilbyde en bestand af en art (økologiske funktionalitet).

Der er ikke registreret arter på habitatdirektivets bilag IV inden for det miljøvurderede areal. Tæt på det miljøvurderede areal er der registreret løvfrø. Løvfrø yngler i mange forskellige typer vandhuller og vådområder, men lavvandede tidvise vandhuller og oversvømmelser på afgrænsede arealer er de mest optimale. Løvfrø har en god spredningsevne og er i stand til at kolonisere nye vandhuller og oversvømmelser op til flere km væk fra eksisterende, livskraftige bestande. Uden for yngletiden opholder løvfrøerne sig især i brombærbuske i levende hegn, krat og skovbryn.

Søerne og mosen kan potentielt være yngle- og rastesteder for andre arter af padder på habitatdirektivets bilag IV herunder spidssnudet frø.

Søerne og mosen inden for arealet, nævnt under § 3 beskyttet natur, er potentielle raste- og ynglesteder for padder på habitatdirektivets bilag IV, bl.a. løvfrø. Selvom søerne og mosen skulle blive påvirket af indvinding af råstoffer, vil det sandsynligvis kun i mindre grad påvirke den økologiske funktionalitet for raste- og levesteder for arter på habitatdirektivets bilag IV, da der tæt på området ligger flere andre søer. Påvirkningen vil være permanent, hvis søen og mosen fjernes, og konsekvensen vil samlet være begrænset.

Fugle

Der er registreret rød glente ved det miljøvurderede areal³¹. Arten er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 92. Rød glente yngler hovedsageligt i åbne landskaber med spredt skov, i nærheden af vådområder som vandløb, søer eller moser. Rød glente overtager ofte andre større fugles reder i høje træer som f.eks. ravne- eller musvågereder³².

Det kan ikke udelukkes, at rød glente eller andre lokale fuglearter kan fouragere inden for eller nær det miljøvurderede areal omkring vandhullet eller i mosen. Ændringen fra eksisterende dyrkede marker til planlagt graveområde vil muligvis ændre levesteder for flere arter af fugle lokalt. Intensiteten af ændringen vil være middel, da flere af arterne fortsat kan have levested inden for det miljøvurderede areal afhængig af efterbehandlingskrav. Varigheden af påvirkningen vil være lang. Samlet vurderes påvirkningen at være begrænset.

Sjældne arter

Omkring det miljøvurderede areal er der registreret den lokalt sjældne planteart tidlig skjald³³. Derudover er der registreret natsommerfuglen duehale tæt på det miljøvurderede areal.

Arter af sjældne eller fredede planter og dyr bliver muligvis påvirket afhængig af kravene i efterbehandlingsplanen, udbredelsen af påvirkningen er lokal og intensiteten er høj. Varigheden vil være lang, men samlet vurderes påvirkningen at være begrænset.

6.3.4 Fredskov

Inden for det miljøvurderede areal er registreret et mindre fredskovsareal jævnfør skovlovens § 3. Se Figur 6-13. Skoven består af blandet løvskov med stier og spredt bevoksning. Skoven er ikke omfattet af HNV³⁴ (High Nature Value Skov) kortlægningen, men tilstødende skov er registreret med værdien 1 (laveste værdi). En skov, der er fredskovspligtig, skal bestå af træer, som enten danner eller er ved at vokse op til skov af højstammede træer³⁵.

³¹ DOF basen <https://dofbasen.dk/statistik/arter.php?lokalitet=543650>

³² DOF basen. Rød glente, <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=02390>

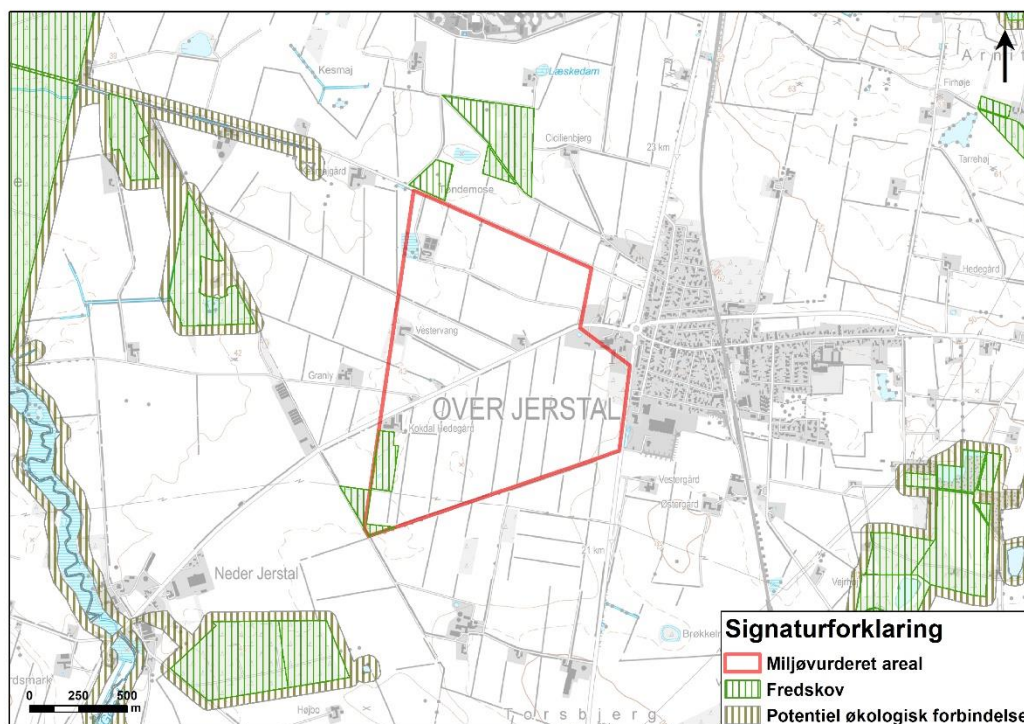
³³ Naturbasen, Licensnr: E05/2015

³⁴ <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-plangroendk>

³⁵ Bekendtgørelse om skove. LBK nr 315 af 28/03/2019.

Ophævelse af fredskovspligt og tilladelse til terrænændringer kræver dispensation fra skovloven evt. med krav om etablering af erstatningsskov eller krav om genplantning efter råstofindvinding. Det er skovlovsmyndigheden, der i sidste ende vurderer, om der er tale om en væsentlig miljøpåvirkning af fredskoven, og om der eventuelt skal tages hensyn til kulturhistoriske, landskabelige eller biologiske interesser.

Der vurderes samlet at ske en væsentlig miljøpåvirkning af fredskov.

Figur 6-13. Fredskov inden for det miljøvurderede areal.

6.3.5 Opsamling

Miljøemne	Sandsynlighed	Geografisk udbredelse	Intensitet	Varighed	Konsekvens
Natura 2000, Ramsar-område	Usandsynlig	-	-	-	Ikke væsentlig
§ 3 beskyttet natur	Sandsynligt	Lokal	Middel	Permanent	Moderat
Plante og dyreliv	Muligvis	Lokal	Høj	Lang	Begrænset
Fredskov	Med vished	Lokal	Høj	Permanent	Væsentlig

6.3.6 Mulige afværgeforanstaltninger

Det forventes, at der stilles vilkår om erstatningsnatur i en evt. dispensation efter naturbeskyttelsesloven, hvis søer og moser påvirkes i forbindelse med konkret indvinding.

Afgrænsningen af råstofgraveområdet kan tilpasses således at de § 3-beskyttede naturområder ikke påvirkes.

I efterbehandlingsplanen kan sikres levesteder for arter af sjældne dyr og planter.

Dispensation fra fredskovspligten medfører krav om etablering af erstatningsskov eller krav om genplantning af skov. Derfor er der ikke behov for yderligere afværgeforanstaltninger i forhold til fredskov.

6.4 Vandmiljø

Det miljøvurderede areal er omfattet af den afgiftsfinansierede grundvandskortlægning, og derfor vurderes vidensniveauet i forhold til vandmiljø at være tilstrækkeligt. Området er dækket af grundvandskortlægningen for Bevtøft-Hovslund³⁶, som blev afsluttet i 2011.

6.4.1 Grundvand og Vandforsyning

Terrænkoten i det miljøvurderede areal ligger omkring kote 40-47 m, med de højeste koter mod øst. Størstedelen af det miljøvurderede areal ligger, ifølge GEUS' jordartskort, inden for et område med senglacialt ferskvandssand.

Der er beskrevet geologi for 12 borer inden for en afstand af 300 m fra det miljøvurderede areal. I borerne inden for det miljøvurderede areal, er der beskrevet glacialt smeltevands-sand/-grus til ca. 7-17 m u.t., svarende til det øvre, sekundære magasin i området, hvorunder der ses vekslende lag af smeltevands- og moræneler samt smeltevandssand til ca. 30 m u.t. I intervallet ca. 30-60 m u.t. ses der overvejende smeltevandssand og morænesand, svarende til det øverste primære magasin i området. I enkelte borer er der truffet glimmerler i en dybde af 42-48 m u.t. Hovedparten af borerne er filtersat i det øverste primære sandmagasin på lokaliteten. Vandspejlet i borerne er pejlet til ca. 3-7 m u.t., svarende til kote 36-39 m. Tykkelsen af det terrænnære sandmagasin er, i forbindelse med grundvandskortlægningen, tolket til lokalt at være ca. 10-15 m, med de største mægtigheder mod vest. Der er ingen væsentlige lerdæklag over det terrænnære sandmagasin. Der er i forbindelse med grundvandskortlægningen ved Bevtøft-Hovslund tolket et lerlag ved det miljøvurderede areal, med en tykkelse på ca. 15-20 m, som adskiller det terrænnære magasin fra de underliggende primære magasiner.

Grundvand

Grundvandet ved det miljøvurderede areal ligger, ifølge et overfladenært potentialekort, imellem kote 38-41 m, svarende til ca. 5 m u.t. Grundvandets strømningsretning ved det miljøvurderede areal er mod nordvest. På baggrund af pejledata, det overfladenære potentialekort og erfaring fra det nærliggende graveområde vurderes det, at det er stor sandsynlighed for, at der kan forekomme gravning under grundvandsspejlet inden for det miljøvurderede areal, da en del af ressourcen forventes at ligge under grundvandsspejlet. Råstofgravning vil medføre, at den umættede zone mindskes, og at sårbarheden lokalt øges for det øvre grundvandsmagasin.

Grundvandsdannelsen til det øvre magasin i området er, ifølge grundvandskortlægningen ved Bevtøft-Hovslund, generelt lav og i størstedelen af området <50 mm/år. I den sydlige del af det miljøvurderede areal sker der ingen grundvandsdannelse til det øvre magasin. Grundvandsdannelsen til det primære magasin er i størrelsesordenen 5-50 mm/år indenfor det miljøvurderede areal.

³⁶ Miljøcenter Ribe, 2011. Grundvandet i Bevtøft-Hovslund kortlægningsområde. Kortlægning af geologi og grundvandsforhold – redegørelsesrapport.

Det miljøvurderede areal ligger inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD), men overlapper ikke med indvindingsoplande (Figur 6-14). De nærmeste indvindingsboringer til almen vandforsyning tilhører Over Jerstal Vandværk, og ligger ca. 500 m øst for det miljøvurderede areal. Indvindingsoplandet til Over Jerstal Vandværk strækker sig fra kildepladsen mod syd³⁷. Over Jerstal Vandværks aktive indvindingsboringer er filtersat i det øvre primære magasin. Magasinet er spændt, og der er op til 13 m ler over filterindtagene.

Det miljøvurderede areal ligger inden for nitratfølsomme indvindingsområder og indsatsområder. Der nærmeste boringsnære beskyttelseszoner er knyttet til Over Jerstal Vandværks indvindingsboringer, og ligger i en afstand af ca. 450 mod øst. Hele OSD-området, som også det miljøvurderede areal er omfattet af, er angivet med stor sårbarhed i forhold til nitrat. Sårbarheden er vurderet med udgangspunkt i det øvre primære sandmagasin, dvs. magasinet under det terrænnære sand, hvorfra råstofindvindingen forventes at foregå.

Hovedparten af det miljøvurderede areal ligger i et område, der ikke er okkerklassificeret³⁸. Der er et mindre område i den nordvestlige del af det miljøvurderede areal, der er angivet som klasse 4, dvs. ingen risiko for okkerudledning. Ved eventuel oxidationen af pyrit forventes dette primært at have betydning for vandkvaliteten i eventuelle gravesøer samt ved behov for afledning af vand fra det miljøvurderede areal. I forbindelse med grundvandskortlægningen ved Bevtøft-Hovslund er det vurderet, at redox-fronten ved Over Jerstal findes i en dybde af 11-15 m u.t. Det vurderes, at råstofindvinding ved det miljøvurderede areal ikke vil resultere i iltning af sedimenter, som ikke allerede er under iltede forhold.

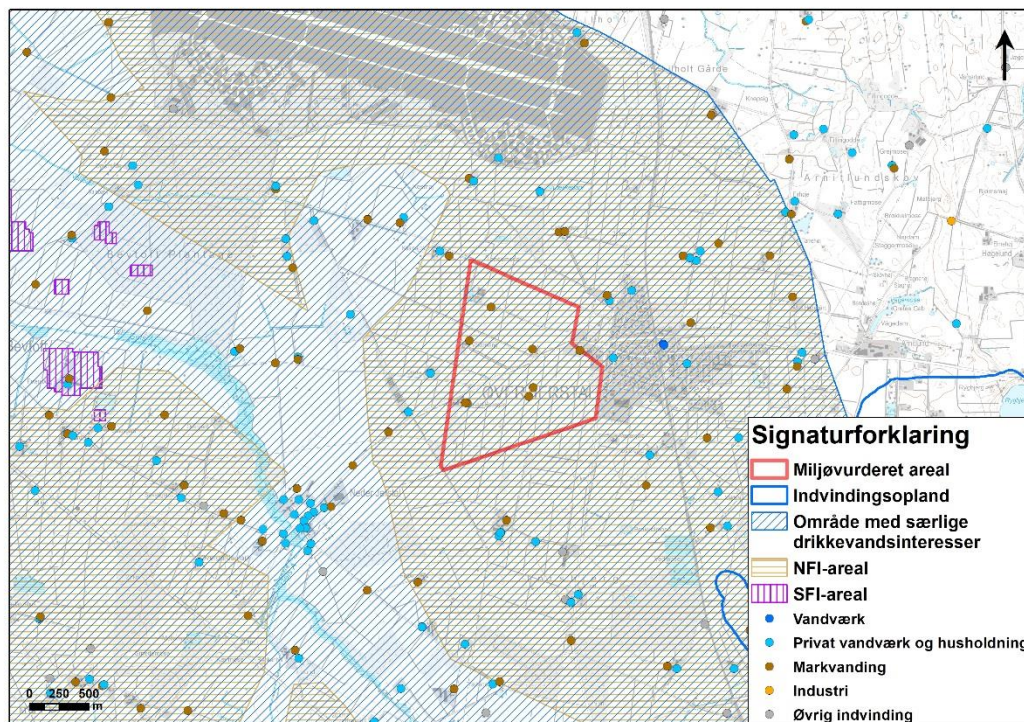
Det vurderes som sandsynligt, at der kan forekomme en kvantitativ og/eller kvalitativ påvirkning af det terrænnære grundvand. Generelt forventes der ikke egentlige sænkninger i og omkring råstofgrave efter længere tids gravning, men der vil, i forbindelse med aktive graveperioder, hvor vand bortledes fra udgravningen, være mulighed for, at der lokalt kan forekomme mindre af-sænkninger af det terrænnære grundvand. Påvirkningen vil dog være meget lokal. Intensiteten af påvirkningen på det terrænnære grundvandsmagasin, i forbindelse med råstofgravningen, forventes at være middel, da en del af magasinet bortgraves, og der graves i et område, hvor der i nærområdet sker indvinding til markvanding og privat husholdning fra det terrænnære magasin. En eventuel påvirkning vurderes at være langvarig, da råstofgravningen forventes at foregå over flere år. Konsekvensen for påvirkning af det terrænnære grundvand vurderes at være moderat, da der ved grusgravning vil blive fjernet en del af det terrænnære magasin, og den umættede zone vil blive mindsket.

Det vurderes som mindre sandsynligt, at der vil ske påvirkning af det primære magasin, da der lokalt forventes et adskillende lerlag mellem det terrænnære og primære magasin. Der kan dog være hydraulisk kontakt mellem det terrænnære og det øvre primære magasin i nærområdet, og der er vurderet stor sårbarhed for det primære magasin. En eventuel påvirkning vil dog være meget lokal, og forventes afgrænset til det terrænnære magasin. Såfremt det sikres, at eventuelle lerlag der, som adskiller det terrænnære og de primære magasinerne, ikke gennembrydes, er risikoen for forurening af det primære magasin ikke øget væsentligt i forhold til den nuværende situation. Intensiteten for det primære magasin vurderes at være lav. En eventuel påvirkning vurderes at være langvarig, da råstofgravningen forventes at forløbe over flere år. Der forventes begrænset påvirkning af det primære grundvandsmagasin.

³⁷ Haderslev Kommune, 2016. Plan for beskyttelse af grundvandet ved Bevtøft, Over Jerstal, Skovby, Strandehjørn og Vedsted Vandværker.

³⁸ Danmarks Arealinformation

Det vurderes, at det miljøvurderede areal kan inddrages til graveområde under forudsætning af, at der i tilladelsen hertil, opstilles de nødvendige afværgeforanstaltninger til beskyttelse af grundvandsressourcen. Der skal stilles vilkår til indretning og drift således, at indvindingen ikke medfører hverken kvantitative eller kvalitative negative konsekvenser for grundvandsressourcen.

Figur 6-14. Miljøvurderet areal, indvindingsoplande, drikkevandsinteresser (OSD), indvindingsboringer og nitratfølsomme arealer.

Vandforsyning

Der ligger 9 vandforsyningsboringer inden for det miljøvurderede areal, heraf 8 boringer der anvendes til markvanding og 1 boring til privat husholdning. Hovedparten af boringerne er filtersatte i det øverste primære magasin, men enkelte boringer er filtersatte i det terrænnære magasin, herunder 3 boringer, som ligger indenfor det miljøvurderede areal. De 3 boringer har en dybde på 7-10 m, med et pejlet vandspejl ca. 3 m u.t. Såfremt vandforsyningsboringer, som bruges til forsyning af drikkevand til privat husholdning, løber tør for vand eller bliver forurenet, gives der, ifølge kommunens vandforsyningsplan, ikke tilladelse til at lave en ny boring, hvis ejendommen kan tilsluttes og forsynes fra et vandværk. Indenfor 300 m fra det miljøvurderede areal ligger der 12 aktive boringer; herunder 5 boringer til markvanding, 4 boringer til privat husholdning, og 3 boringer med anden anvendelse. Der er ikke angivet filtersætning på alle boringerne, men de øvrige boringer er filtersatte i både det terrænnære magasin og det øvre primære magasin. I enkelte boringer er det adskillende lerlag mellem det terrænnære og det øvre primære magasin meget tyndt, og det kan på baggrund af lagbeskrivelser og potentialeforholdene i området ikke udelukkes, at der kan være hydraulisk kontakt mellem magasinerne i nærområdet. Der er, ifølge OIS, ikke yderligere ejendomme indenfor en afstand på 150 m fra det miljøvurderede areal, med egen vandforsyning. De nærmeste boringer til almen vandforsyning hører til Over Jerstal Vandværk, og ligger ca. 450 m øst for det miljøvurderede areal. Boringerne er filtersat i det øverste primære magasin.

Det vurderes som sandsynligt, at der kan forekomme en påvirkning af de aktive boringer inden for det miljøvurderede areal, som er filtersat i det terrænnære magasin, og der må forventes en række restriktioner i forhold til arealanvendelsen, i forbindelse med en evt. tilladelse til indvinding af råstoffer. Der kan evt. blive stillet krav om, at der udarbejdes en beredskabsplan for uheld og spild. Det vurderes, at en evt. risiko kan imødekommes med vilkår i tilladelsen til råstofindvinding, herunder angivelse af afstandskrav mellem råstofindvinding og boringer til privat husholdning.

Der forventes ingen betydelig påvirkning af øvrige omkringliggende boringer uden for det miljøvurderede areal, hverken kvantitativ eller kvalitativ, forudsat at der tages de nødvendige foranstaltninger til beskyttelse af grundvandsressourcen. Det skal, i forbindelse med en evt. gravetilladelse sikres, at boringer til privat husholdning ikke påvirkes negativt.

Grundvandssænkningerne fra drift af boringerne ofte vil være større end påvirkningen fra en eventuel råstofindvinding under grundvandsspejlet. Inden for det miljøvurderede areal er intensiteten vurderet som høj, i forhold til vandforsyningen, da boringer indenfor det miljøvurderede areal kan blive begrænsede i adgangsforhold og anvendelse, afhængig af det konkrete projekt, ved udlæg af graveområdet. En eventuel påvirkning vurderes at være langvarig, da råstofgravningen forventes at forløbe i over flere år. Konsekvensen for påvirkning af private indvindinger indenfor det miljøvurderede areal vurderes at være moderat, da der ved grusgravning vil fjernes en del af det terrænnære magasin, og den umættede zone vil mindskes.

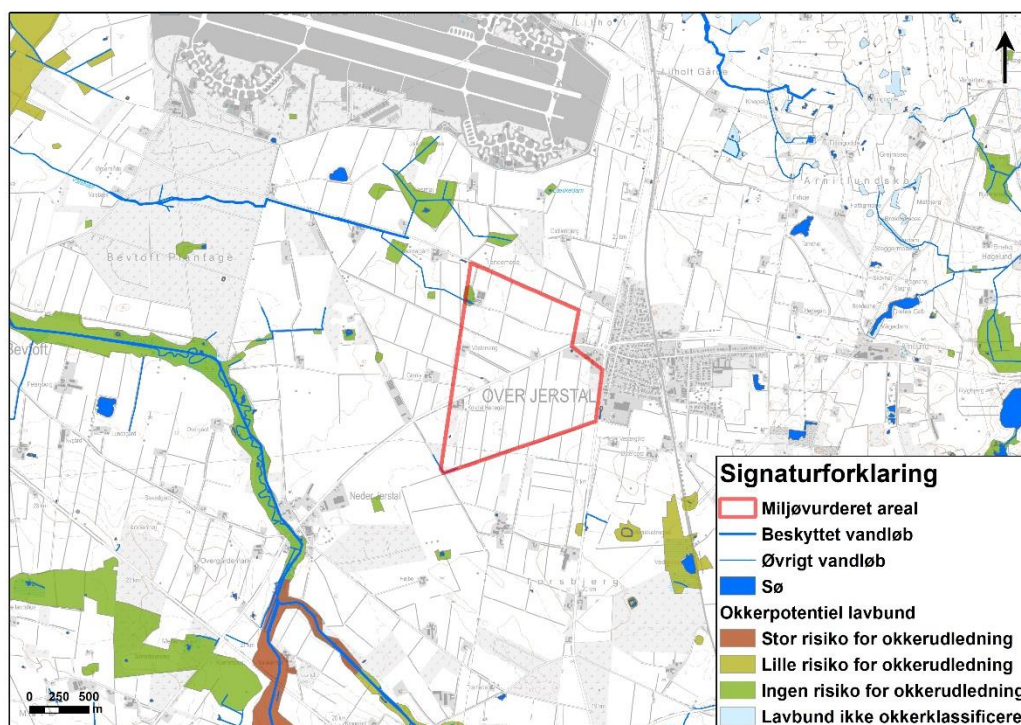
6.4.2 Overfladevand

Der er ingen beskyttede vandløb inden for det miljøvurderede areal (Figur 6-15). Det nærmeste beskyttede vandløb findes ca. 600 m mod V-NV og løber parallelt med Plantagevej. Da der generelt ikke forventes egentlige sænkninger i og omkring råstofgrave efter længere tids gravning³⁹, og en eventuel mindre afsækning af det terrænnære grundvandsspejl vil være lokal, vurderes det, at der ikke er risiko for betydelige, varige påvirkninger af beskyttede vandløb.

Inden for det miljøvurderede areal ligger der to beskyttede søer samt et beskyttet moseområde, og der er flere små søer og moseområder i nærområdet. Det vurderes, på baggrund af digitale højdedata og potentialekortet for det terrænnære magasin, at de beskyttede naturtyper, er i hydraulisk kontakt med grundvandet.

Såfremt det miljøvurderede areal udlægges til graveområde, vurderes det som sandsynligt, at der kan ske en påvirkning af beskyttede våde naturtyper indenfor det miljøvurderede areal. En eventuel påvirkning i forhold til overfladevand vil være lokal, og intensiteten af påvirkningen forventes at være lav, da eventuelle sænkninger i det terrænnære magasin, sandsynligvis ikke overstiger de naturlige årstidsvariationer for magasinet. Varigheden for påvirkningen vil være lang, da råstofgravning forventes at forløbe over flere år. Konsekvensen for påvirkning af overfladevand vurderes samlet at være moderat, da det ikke kan udelukkes, at der kan ske en påvirkning af vandstanden ved de våde naturtyper indenfor det miljøvurderede areal, men risikoen for påvirkning vil kunne afhjælpes ved vilkår i gravetilladelsen.

³⁹ Grontmij, 2012. Råstofindvindings kvantitative påvirkning af grundvand, Teknisk Notat. Udarbejdet for Region Syddanmark.

Figur 6-15. Okkerpotentielle lavbundsområder⁴⁰ og Beskyttede vandløb, samt øvrige vandløb og søer.

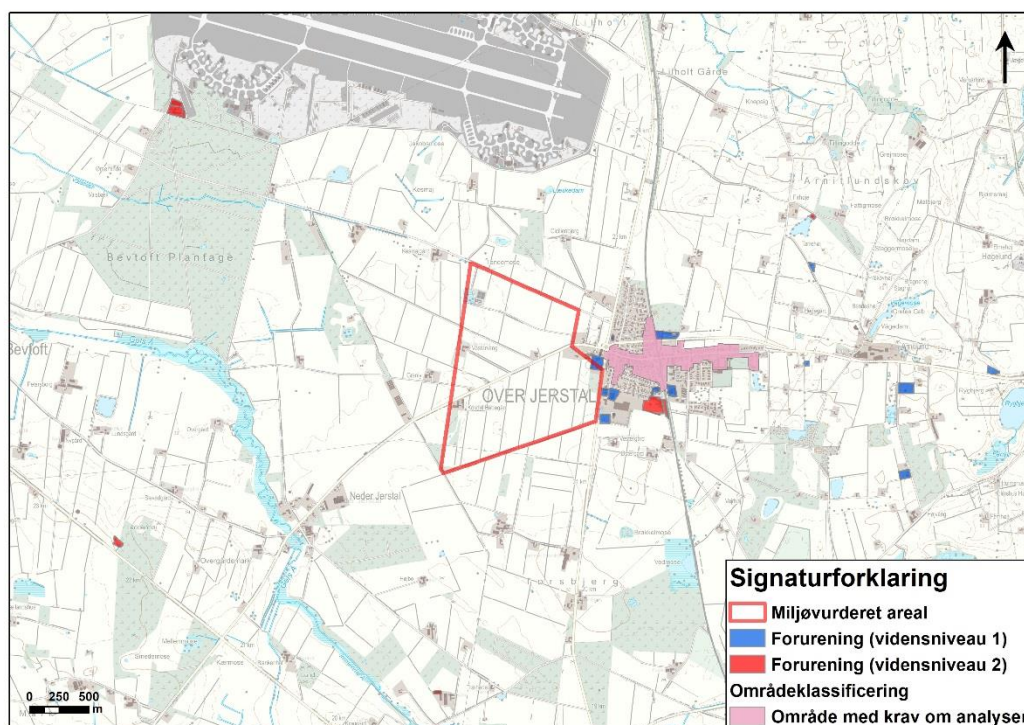
6.4.3 Jordforurening

Der er en V1-kortlagt grund (Lok. nr. 543-40380), som overlapper med det miljøvurderede areal (Figur 6-16). Aktiviteten på denne lokalitet er beskrevet som Bygge- og anlægsvirksomhed. Ca. 150-400 m syd for det miljøvurderede areal findes yderligere tre V1-kortlagte grunde, som alle ligger meget tæt på områdefrænsningen.

Hvis der er mobiliserbare stoffer tilstede, kan det ikke udelukkes, at forureningen kan brede sig, hvis grundvandsstanden ændres som følge af indvinding under grundvandsspejlet. I forbindelse med en eventuel gravetilladelse skal det sikres, at jordforureningen håndteres efter gældende regler.

Det er mindre sandsynligt, at der kan ske mobilisering af forurening i forbindelse med råstofgravningen i det miljøvurderede areal, da der generelt ikke forventes egentlige grundvandssænkninger i og omkring råstofgrave efter længere tids gravning. En eventuel påvirkning vil være lokal. Intensiteten vil være lav, da en eventuel mobilisering af forurening vurderes at kunne begrænses til det terrænnære magasin. Varigheden vil dog kunne være lang afhængig af eventuelt oprensingsbehov og -metode. Konsekvensen for grundvandet vurderes at være begrænset, da det forudsættes, at områdefrænsningen tilrettes, så graveområdet ikke omfatter den kortlagte grund.

⁴⁰<https://arealinformation.miljoportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution>

Figur 6-16. V1- og V2-kortlagte arealer.

6.4.4 Opsamling

Miljøemne	Sandsynlighed	Geografisk udbredelse	Intensitet	Varighed	Konsekvens
Terrænnært grundvandsmagasin	Sandsynlig	Lokal	Middel	Lang	Moderat
Primært grundvandsmagasin	Mindre sandsynligt	Lokal	Lav	Lang	Begrænset
Private indvindinger	Sandsynligt	Lokal	Høj	Lang	Moderat
Jordforurening	Mindre sandsynligt	Lokal	Lav	Lang	Begrænset
Overfladevand	Sandsynligt	Lokal	Lav	Lang	Moderat

6.4.5 Mulige afværgeforanstaltninger

Det vurderes, at der ikke er behov for egentlige afværgetiltag, men af hensyn til kobling af magasiner bør der stilles vilkår om, at gennemgående lerlag over primære magasiner ikke gennembrydes, og risikoen for kvalitativ påvirkning af de underliggende primære magasiner ikke øges. Det kan sikres, via vilkår i gravetilladelsen, at borer til privat husholdning ikke påvirkes negativt.

Råstofgravningsaktiviteter udgør kun en begrænset eller ingen risiko for forurening af grundvandet ved spild af brændstof, hydraulikolie mm⁴¹. Risikoen for forurening på baggrund af råstofindvindingsaktiviteter sammenlignes generelt med risiko for forurening på baggrund af landbrugets anvendelse af tunge maskiner i markerne. Den begrænsede risiko for forurening af grundvandet kan dog yderligere mindskes ved, i gravetilladelsen, at stille vilkår om hensigtsmæssig opbevaring af brændstof og smøremidler og evt. eldrevet maskineri.

⁴¹ Teknisk notat, marts 2011. Risici for grundvandsforurening ved råstofindvinding.

I sårbare områder vil der kunne stilles vilkår om, at arealet efterbehandles til naturformål, fritidsformål eller ekstensivt landbrug og skovbrug uden anvendelse af pesticider eller gødningsstoffer.

Råstofindvindingen anses ikke som en væsentlig risiko for grundvandskvaliteten, den det er vigtigt at have fokus på arealanvendelsen, når råstofindvindingen er afsluttet, da indvindingen som udgangspunkt vil medføre en reduktion af tykkelsen af den umættede zone.

Det er Region Syddanmark, der stiller vilkår for driften af råstofgraven. Det er som udgangspunkt lodsejer der bestemmer hvad arealet skal efterbehandles til. Hvis der på det konkrete sted er særlige hensyn i forhold til de emner, der er beskrevet i råstoflovens §3 – fx grundvand eller landskab – kan regionen stille vilkår for at tilgodese disse.

7. OVERVÅGNING AF VÆSENTLIGE MILJØPÅVIRK- NINGER

Der vurderes ikke at være behov for overvågning ud over den, der vil ske som led i udarbejdelse af gravetilladelse og tilsyn med råstofgravningen.

8. KUMULATIVE EFFEKTER

Det miljøvurderede areal ligger indenfor et råstofinteresseområde, og der ligger et aktivt graveområde for sand, grus og sten ca. 1,8 km øst for det miljøvurderede areal. Der er der indkommet flere forslag til graveområder for sand, grus og sten i en afstand af 11-13 km fra det miljøvurderede areal. Med udgangspunkt i afstanden vurderes det, at disse graveområder ikke vil resultere i en kumulativ effekt i forbindelse med det miljøvurderede areal. Der forventes ingen betydelige kumulative effekter på grundvandsstanden. Der er derfor ikke kendskab til eksterne planer, projekter eller miljøforhold, der vurderes at kunne kumulere med de forhold, der vurderes i den nærværende miljørapport.

BILAG 1 AFGRÆNSNINGSNOTAT

Miljøscreening

Forslag til Råstofplan 2020

Region Syddanmark

Muligt råstofgraveområde

Over Jerstal

Haderslev Kommune

Udarbejdet august 2019

RAMBOLL

1/29

Region Syddanmark

Udgiver Region Syddanmark
 Regional Udvikling, Miljø og Råstof-
 fer
 Damhaven 12, 7100 Vejle
 www.regionsyddanmark.dk

August 2019

Gennemført af: Rambøll

Indhold

1. Baggrund for miljøscreeningen.....	3
1.1 <i>Proces for udarbejdelse af Råstofplan 2020</i>	<i>3</i>
2. Miljøscreening.....	5
2.1 <i>Kumulative effekter</i>	<i>27</i>
2.2 <i>Sammenfatning.....</i>	<i>28</i>

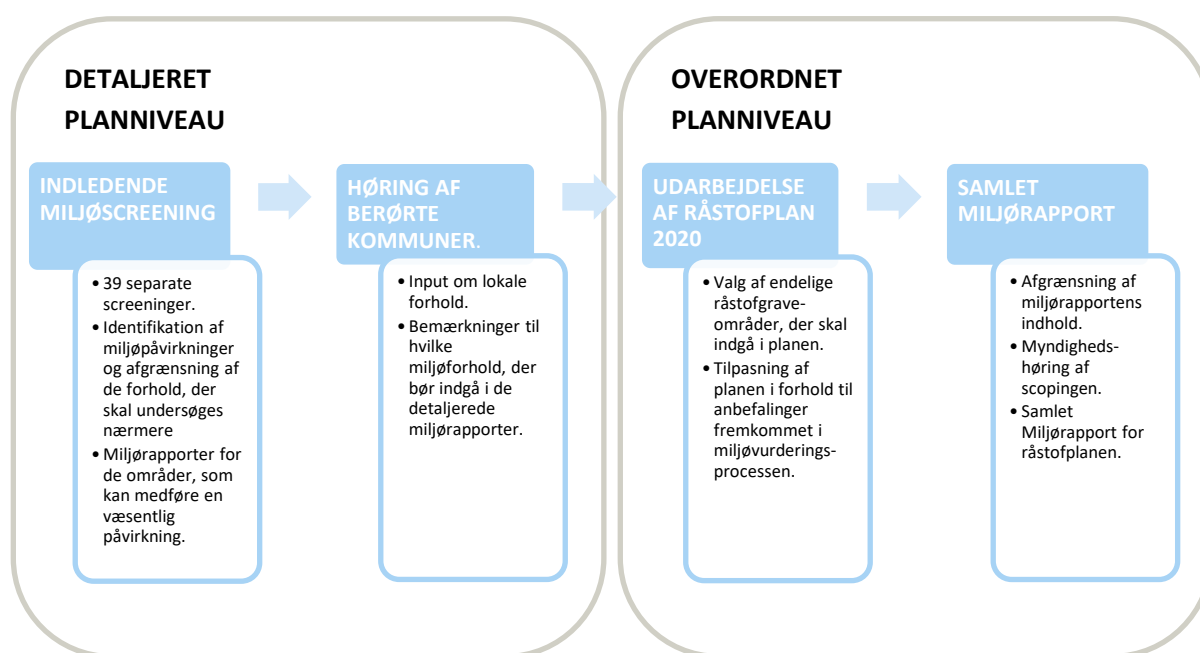
1. Baggrund for miljøscreeningen

1.1 Proces for udarbejdelse af Råstofplan 2020

Region Syddanmark har påbegyndt udarbejdelsen af forslag til Råstofplan 2020. Udarbejdelsen er startet med en indkaldelse af ideer og forslag i perioden 4. februar 2019 til 1. april 2019. På baggrund af de indkomne forslag og Region Syddanmarks egne forslag er der stillet forslag om i alt 39 nye råstofgraveområder.

Region Syddanmark skal i forbindelse med revisionen af råstofplanen vurdere råstofplanens indvirkning på miljøet. Dette sker i medfør af § 8 i bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (LBK nr. 1225 af 25. oktober 2018).

Miljøvurderingen foretages på to niveauer – et **detaljeret planniveau** (påvirkningen fra hvert råstofgraveområde) og et **overordnet planniveau** (råstofplanens samlede betydning for miljøet, herunder overordnede miljømål og anden gældende planlægning), som illustreret nedenfor.

Figur 1 Illustration af proces for udarbejdelse af Råstofplan 2020.

1.1.1 Detaljeret planniveau

Indledende miljøscreening

Miljøscreeningen er del af den indledende proces, der er sat i gang i forbindelse med udarbejdelse af Råstofplan 2020. For at sikre, at der allerede på et tidligt stadie af planlægningen tages højde for de miljømæssige konsekvenser ved realisering af planen, gennemføres i alt 39 miljøscreeninger for hvert af de foreslåede råstofgraveområder.

Screeningerne har til formål at identificere potentielle miljøpåvirkninger ved udnyttelse af råstofferne i det pågældende område. Med baggrund i screeningen besluttet det dels om råstofområdet skal indgå i den nye råstofplan, og dels hvilke miljøforhold der skal undersøges nærmere i den efterfølgende miljørapport.

Screeningen er gennemført for en række emner, der fremgår af miljøvurderingsloven, og for hvert emne er der foretaget en vurdering af sandsynligheden for, at planen medfører en miljøpåvirkning, og efterfølgende er der taget stilling til væsentligheden heraf.

Høring af berørte kommuner

Kommunerne høres i forbindelse med udarbejdelse af de indledende miljøscreeninger, med henblik på at indhente lokal viden om de områder, som ligger inden for kommunen. Derudover er det formålet at indhente bemærkninger til valg af hvilke miljøforhold, som skal behandles yderligere i de detaljerede miljørapporter.

Detaljerede miljørapporter

Der udarbejdes detaljerede miljørapporter for hvert af de råstofgraveområder, som i miljøscreeningerne er vurderet at kunne medføre væsentlige miljøpåvirkninger.

Hvis et råstofgraveområde er vurderet ikke at medføre væsentlige miljøpåvirkninger, vil området fortsat indgå i den samlede miljørapport, så det sikres, at eventuelle konflikter med overordnede planer samt kumulative effekter vurderes for alle områder omfattet af planen.

1.1.2 Overordnet planniveau – samlet miljøvurdering af Råstofplan 2020

Afgrænsning

Indledningsvis skal der udføres en afgrænsning af selve miljørapporten. Afgrænsningen fastlægger således hvad der skal undersøges i miljørapporten, og hvilket niveau det skal ske på. Der tages udgangspunkt i de udførte miljøscreeninger, og suppleres med en analyse af de overordnede planlægnings- og miljøforhold.

Høring af berørte myndigheder

Afgrænsningen sendes i høring hos berørte myndigheder gennem en generel henvendelse om

indholdet i miljøvurderingen af Råstofplan 2020. Høringssvarene opsamles i den samlede miljørapport, hvor der bl.a. redegøres for hvordan høringsfasen har haft indflydelse på afgrænsningen af miljørapporten.

Miljørapport

Den samlede miljørapport vil både omfatte vurderinger af miljøpåvirkninger på lokalt niveau for hvert råstofområde, som identificeret i de indledende miljøscreeninger, og vurderinger på det overordnede planlægningsmæssige niveau.

2. Miljøscreening

Nedenfor vurderes de potentielle miljøpåvirkninger ved råstofgraveområdet.

Området vurderes i forhold til indvinding af sand, grus og sten.

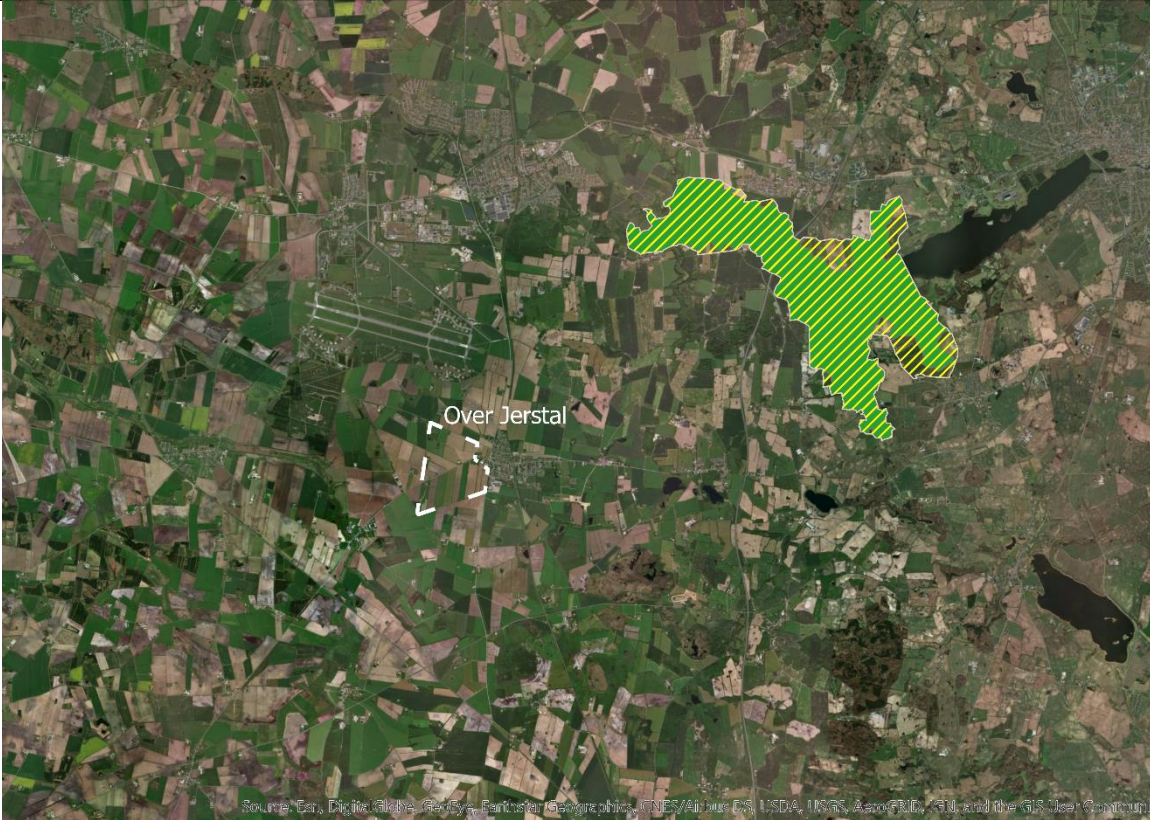
Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
Befolkning og sundhed				
Støjpåvirkning		X		Indvinding af råstoffer vil overordnet set altid resultere i forøget støjniveau i nærområdet. Indvinding, af- og pålæsning samt transport af råstoffer støjer. Planområdet er beliggende i et landområde lige vest for byen Over Jerstal. Der findes 6 ejendomme samt Jerstal Renseanlæg indenfor planområdet, og en del andre ejendomme ligger meget tæt på områdeafgrænsningen – både bymæssig bebyggelse i Over Jerstal mod øst, erhverv og landejendomme. Der er ca. 82 boliger indenfor 200 m.

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				Der er ca. 208 boliger indenfor 500 m. Udover Over Jerstal, som ligger lige øst for planområdet, findes der også andre byer og landsbyer i omegnen af planområdet. Med den fremherskende vindretning V-SV, vil støjen, i hovedparten af året, blive båret i retning mod Ø-NØ. I denne retning er nærmeste bymæssige bebyggelser Over Jerstal, Arnitlund (ca. 2,1 km mod øst), Høgelund (ca. 3,7 km mod Ø-NØ), Vedsted (ca. 3,8 km mod øst), Ustrup (ca. 5,9 km mod Ø-NØ) og Vedbøl (ca. 5,4 km mod øst). Herudover er der en del spredte landejendomme i vindretningen. Grundet vindretningen forventes det, at de nærmeste af disse byer/landsbyer og ejendomme vil kunne opleve øget støjpåvirkning. Øvrige byer/landsbyer i nærområdet er Neder Jerstal (ca. 800 m mod SV), hvor der, grundet den korte afstand, også kan være en støjpåvirkning, Skovby (ca. 5,8 km mod SØ), Abkær og Nørre Hjarup (hhv. ca. 2,9 km og ca. 3,9 km mod S-SØ), Strandelhjørn (ca. 3,5 km mod S-SV), Galsted (ca. 4,6 km mod S-SV), Bevtøft og Hjartbro (hhv. ca. 3,9 km og ca. 6,0 km mod vest) og Skrydstrup og Vojens (hhv. ca. 3,9

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				km og ca. 4,3 km mod N-NV og N-NØ). Støjbelastningen vil blive reguleret i råstoftilladelserne, som vil stille vilkår om, at Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier bliver overholdt. Tilladelsen vil typisk stille krav til indretning og drift af grusgraven således, at eventuelle negative påvirkninger kan afværges (f.eks. med støjvolde). Der findes en del støjbelastede arealer indenfor og i områderne omkring planområdet. Det er f.eks. støjzoner omkring veje og jernbaner øst for området. Centralt i planområdet omgiver en mindre støjzone landejendommen Gelsåvej 24. I den østlige og sydlige del af området er der ligeledes overlap med støjzoner. Den nordligste del af områdefrænsningen ligger udenfor støjbelastede arealer, men grænser op til støjbelastede arealer mod nord.
Sundhedstilstand			X	Det vurderes, at planen ikke vil påvirke menneskers sundhed forudsat, at de fastsatte krav i en endelig gravetilladelse overholdes. Disse krav omfatter bl.a. vilkår, der regu-

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				lerer forhold som grundvandsbeskyttelse, driftstider, støj, skrænthældninger og udkørselsforhold.
Svage grupper	X			Det vurderes, at planen ikke vil påvirke svage grupper.
Friluftsliv / Rekreative interesser			X	Planområdet anvendes primært til landbrug og grænser mod øst op til Over Jerstal. Der ligger to erhversområder indenfor områdefrænsningen: omkring Gelsåvej 24 og ved Gelsåvej 1. Der er ingen rekreative områder (efter kommune-planen) indenfor eller i nærheden af planområdet. De nærmeste rekreative områder findes ca. 4,0 km mod vest, i Bevtøft. Ca. 600 m mod øst, i Over Jerstal, findes Over Jerstal Bypark, som dog ikke er karakteriseret som et rekreativt område. Vojens Lufthavn ligger ca. 800 m nord for planområdet.
Brand, eksplosion, giftpåvirkning	X			
Vindmølleområder ift. støjbelastning			X	De nærmeste vindmøller, findes ca. 7,6 km mod syd (nord for Horsby), ca. 9,1 km mod nord (ved Ringtved), ca. 9,4 km mod vest (øst for

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				Toftlund) og ca. 10,9 km mod øst (sydøst for Marstrup).
Naturinteresser				
Nærliggende Natura 2000 områder		X		Det nærmeste Natura 2000 område er Pamhule skov og Stevning Dam 4,7 km fra projektområdet, som består af fuglebeskyttelsesområde nr. 59 og habitatområde nr. 81. Hvis der i forbindelse med råstof-indvinding skal indvindes under grundvandsspejlet skal det undersøges, om der er risiko for væsentlig påvirkning af våde naturtyper i Natura 2000-området.

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				
Andre internationale beskyttelsesområder (Ramsar)	X			Der er ikke nogle Ramsar områder i nærheden af planområdet.
§ 3 beskyttet natur		X		Inden for planområdet findes et § 3-beskyttet mose/sø område mod nord, og et beskyttet vandhul mod øst. Grænsende op til planområdet findes en § 3 beskyttet sø mod øst.

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				Øst for planområdet findes desuden to § 3 beskyttede søer 1200 og 1600 meter væk. Sydøst findes et § 3 beskyttet moseområde 900 meter væk fra planområdet. Syd for planområdet findes to § 3 beskyttede søer, hhv. 400 og 800 meter væk. Vest for planområdet findes et § 3 beskyttet mose/sø område og en § 3 beskyttet sø, hhv. 800 og 600 meter fra planområdet. Hvis der indvindes under grundvandsspejlet, kan det ikke udelukkes, at der lokalt kan ske en vandstandssænkning, som kan påvirke tilstanden i de våde naturtyper. Der kan være risiko for påvirkning af vandføringen i nærliggende vandløb, hvis der sker råstofindvinning under grundvandsspejlet, såfremt vandløben har hydraulisk kontakt til samme grundvandsmagasin, som der indvindes fra.

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				
Plante og dyreliv			X	<u>Bilag IV arter:</u> Der er ikke registreret nogle bilag IV-arter nær planområdet. Vandhullerne omkring og indenfor planområdet kan dog sagtens indeholde paddearter på bilag IV.

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				Padde kan påvirkes hvis vandhuller og andre våde naturtyper fjernes eller tørrer permanent ud. <u>Fugle:</u> Der er ikke registreret nogle fugle på udpegningsgrundlaget omkring planområdet.
Sjældne, udryddelses-truede el. fredede dyr, planter el. naturtyper		X		Udover hvad der er nævnt ovenstående, findes: <u>Habitatnaturtyper</u> Der er ikke nogle habitatnaturtyper nær planområdet. <u>Fredede arter:</u> Omkring planområdet er der registreret pipistrel-flagermus, løvfrø og tidlig skjalder. <u>Sjældne arter:</u> Nær planområdet er dulehale registreret.
Økologiske forbindelser			X	Planområdet ligger ikke tæt på en økologisk forbindelse.
Fredninger			X	Der er ikke nogle fredede områder omkring planområdet.
Fredskov		X		Planområdet overlapper med et fredskovsområde.

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
Skovrejsning	X			Der er ikke skovrejsningsområde nær planområdet.
Beskyttelseslinjer Eks. Skov-, Strandbe- skyttelses-, Sø- eller Å- beskyttelseslinjer.			X	Planområdet overskrider ikke nogle beskyttelseslinjer.
Kystnærhedszonen	X			Planområdet ligger ikke inden for kystnærhedszonen.
Kulturhistorie og landskab				
Landskabelige værdier		X		Planområdet ligger udenfor, men ca. 500 m vest for, større områder udpeget som bevaringsværdige landskaber. Planområdet ligger udenfor større sammenhængende landskaber. Planområdet ligger udenfor lavbundsarealer. Det skal vurderes, om en midlertidig råstofindvinding i området vil have betydning for den landskabelige værdi.
Kulturmiljøer, bevaringsværdige bygninger og kirker		X		Planområdet ligger udenfor områder med kulturhistoriske bevaringsværdier, og de nærmeste områder med bevaringsværdier findes ca. 1,0 km mod nord, ca. 2,4 km mod

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				øst (i og omkring Vedsted) og ca. 3,9 km mod vest (omkring Bevtøft). De nærmeste værdifulde kulturmiljøer findes ca. 2,7 km mod syd, lige vest for Nørre Hjarup. Mod vest grænser planområdet op til et kulturarvsareal. Øvrige nærliggende kulturarvsarealer findes ca. 2,1 km mod nord (øst for Vojens Lufthavn) og ca. 2,3 km mod øst (vest for Vedsted). De nærmeste kirker findes i Bevtøft (ca. 4,6 km mod vest) og i Vedsted (ca. 4,5 km mod øst). Der er ingen fredede bygninger indenfor eller i nærheden af planområdet. De nærmeste fredede bygninger findes ca. 6,6 km mod NØ (syd for Hammelev). Der er ingen bevaringsværdige bygninger indenfor eller i nærheden af planområdet. Den nærmeste bevaringsværdige bygninger findes ca. 2,2 km mod øst (ved Arnitlund). Der er en del bygninger med bevaringssag omkring planområdet. En enkelt bygning med bevaringssag ligger indenfor selve planområdet.

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
Arkæologiske forhold og fortidsminder			X	Der er ingen beskyttede fortidsminder indenfor planområdet. Der findes nogle beskyttede fortidsminder i områderne omkring planområdet; 1 ca. 750 m mod vest, flere ca. 800 m mod syd, 2 ca. 1,4 km mod SØ og flere ca. 1,0 km mod N-NØ. Der findes desuden en række ikke-beskyttede fortidsminder omkring planområdet. Der ligger 5 ikke-beskyttede fortidsminder ved områdeaafgrænsningen. En evt. kommende udgravning skal imidlertid udføres jf. museumslovens § 27. Stk. 2. <i>"Findes der under jordarbejde spor af fortidsminder, skal arbejdet standses, i det omfang det berører fortidsmindet. Fortidsmindet skal straks anmeldes til kulturministeren eller det nærmeste statslige eller statsanerkendte kulturhistoriske museum..."</i>
Jordbrug		X		Området anvendes primært til landbrugsmæssige formål. Størstedelen af planområdet ligger indenfor udpegede særligt værdifulde landbrugsområder.
Geologiske interesser			X	Planområdet ligger udenfor geologiske interesse- eller beskyttelsesområder, værdifulde geologiske områder, geologiske rammeområder

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				der, nationale geologiske interesseområder, nationale kystlandskaber, geosites, amtslige geologiske interesseområder, eller andre kortlægninger med relevans for geologien. Ca. 500 m vest for planområdet findes områder med værdifulde geologiske bevaringsværdier og amtslige geologiske interesseområder.
Beskyttede sten- og jorddiger		X		Der findes tre beskyttede sten- og jorddiger indenfor planområdet, og et enkelt beskyttet dige få meter fra det nordøstlige hjørne af områdeafgrænsningen. De tre diger indenfor planområdet findes ved det sydvestlige hjørne af afgrænsningen, centralt ved Gelsåvej 24 og ved det sydøstlige hjørne. Der findes andre beskyttede diger, primært syd og øst for planområdet. Ifølge museumsloven må tilstanden af sten- og jorddiger ikke ændres. Der kan graves indtil få meter fra digerne uden de tager skade, med mindre der gives dispensation til at fjerne diget.
Trafik og transport				
Trafikafvikling/ -kapacitet		X		Vejadgang kan ske via Gelsåvej og Vojensvej til det overordnede vejnet, alternativt via Plantagevej i nord.

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
Sikkerhed/tryghed		X		Oversigtsforhold ved ny vejadgang.
Støj fra trafik		X		Vojensvej er omgivet af en støjzone, og planområdet overlapper med flere støjbelastede arealer. Mod øst er der bl.a. støjzoner omkring veje og jernbanen. Der ligger huse langs Gelsåvej og Vojensvej.
Risiko for ulykker			X	Der er ikke særskilt risiko for ulykker i forbindelse med råstofgravningen. Da det ikke er tilladt for uvedkommende at opholde sig eller færdes i planområdet, bør det ikke i sig selv udgøre en risiko for befolkningen.
Ressourceanvendelse				
Arealforbrug		X		150,8 Ha.
Energiforbrug, anlæg, transport og drift.			X	Der vil altid være energiforbrug i forbindelse med drift og transport af råstoffer. Hvis råstofferne ikke hentes fra planområdet, vil de skulle hentes et andet sted, hvor der også vil være et energiforbrug.
Vandforbrug			X	Der bruges ofte vand til vådsigtning, vanding af veje mv. Mængderne er ikke kendt på nuværende tidspunkt. Men der vil sandsynligvis være et stort forbrug. Vandet vil

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				nedsive igen. Der vil dog være et mindre tab ved fordampning og ved bortførsel af materialer. Det vurderes at være en mindre påvirkning og behandles derfor ikke yderligere.
Produkter, materialer, råstoffer	X			Der er normalt ikke noget forbrug af produkter, materialer eller råstoffer ved indvinding af sand, grus og sten. Der vil benyttes olie og drivmidler til maskinel. Planområdet vil være med til at dække regionens behov for sand, grus og sten.
Affald	X			Indvinding af sand, grus og sten resulterer normalt ikke i affald. Evt. brændbart affald og eller farligt affald fra maskiner (olie mv.) vil bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativ. Der vil være tale om begrænsede mængder.
Forurening miljøfremmede stoffer mm.				
Luft/emissioner og lugt		X		Jerstal Renseanlæg, som kan forårsage lugtgener, ligger indenfor den nordøstlige del af planområdet. Der er ikke kendskab til øvrige emissions-/lugtfølsomme aktiviteter i nærområdet.

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				Der må forventes en vis mængde støv i forbindelse med gravning af sand, grus og sten. Der kan i tørre perioder forekomme støv på grund af kørsel på ubefæstede arealer samt fra materialestakke.
Lys og refleksioner			X	Der forudsættes, at der ikke graves om natten, og dermed ikke er behov for belysning. I vinterperioden er der behov for lyskilder ved stationære anlæg og på kørende maskiner. Belysningen vurderes ikke at give anledning til gener, da lyskilder bliver placeret så de ikke oplyser naboarealer til planområdet.
Jordforurening		X		En enkelt V1-kortlagt grund (Gelsåvej 1) overlapper med planområdet. Ca. 150-400 m syd planområdet findes yderligere tre V1-kortlagte grunde, som alle ligger meget tæt på områdefrænsningen. En mindre V1-kortlagt grund findes ca. 150 m NØ for Gelsåvej 1, og yderligere tre V1-kortlægninger og en V2-kortlægning findes længere mod øst (i Over Jerstal). Der er minimum 1,7 km (mod øst) til øvrige forureningskortlægninger i nærheden.

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				Ca. 60 m mod øst, i Over Jerstal by, findes et større områdeklassificeret område med krav om analyser. Generelt er der ikke større risiko for jordforurening i forbindelse med råstofindvinding end ved almindelig jordbrugsmæssig drift eller anlægsarbejde. Det nye arealudlæg vurderes ikke at medføre risiko for forurening af jorden, såfremt olie og kemikalier opbevares forsvarligt og i overensstemmelse med gældende regler. Spild af forurenende stoffer såsom olie kan forekomme f.eks. ved fejl under brug eller ved reparation af hydrauliske systemer på maskiner. Det udgør normalt ikke et problem i råstofgrave.
Grundvand og vandforsyning		X		Terrænkoten i planområdet ligger omkring kote 45-46 m. Vandspejlskoten ligger, ifølge det regionale potentialekort, omkring kote 40 m, med strøming mod nordvest. Planområdet ligger indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser. Der er ca. 1,7 km til det nærmeste indvindingsopland (udenfor OSD), som findes mod SØ. Der findes flere indvindingsoplande (udenfor OSD) lidt længere øst for dette samt et indvindingsopland ca. 3,8

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				km nord for planområdet. Ca. 4,7 km nord for planområdet findes et indvindingsopland indenfor OSD. Planområdet overlapper med indsatsområder indenfor nitratfølsomme indvindingsområder. Der findes en boringsnær beskyttelseszone omkring to boringer (DGU nr. 151. 609 og 151. 946), som ligger ca. 500 m mod øst. Boringerne er knyttet til Over Jerstal Vandværk Øvrige nærliggende vandværker er Bevtøft Vandværk (ca. 4,0 km mod vest), Haderslev Kommune vandforsyning (ca. 3,7 km mod syd), Vedsted Vandværk (ca. 4,4 km mod øst) og Skrydstrup Vandværk (ca. 4,6 km mod N-NV). Der ligger 8 vandforsyningsboringer indenfor planområdet. De anvendes alle til markvanding. Herudover findes en del andre vandforsyningsboringer i nærheden af planområdet. De anvendes primært til privat husholdning eller markvanding. Der ligger 4 vandforsyningsanlæg indenfor planområdet, som alle bruges til markvanding. Flere af

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				denne type anlæg findes i områderne planområdet. Et anlæg, som ligger ca. 250 m mod øst i Over Jerstal by, bruges til erhverv. Ved råstofindvinding under grundvandspejl forventes der ikke egentlige sænkninger i og omkring råstofgrave efter længere tids gravning. Råstofindvinding kan have betydning for grundvandskvaliteten, hvis der bortgraves lavpermeabler lag¹. Der kan forekomme mindre midlertidige sænkninger som følge af råstofindvinding under grundvandspejlet. Der forventes ikke væsentlig kvantitativ påvirkning af indvindingsboringer i nærområdet, da grundvandssænkningerne fra drift af boringerne ofte vil være større end påvirkningen fra en eventuel råstofindvinding under grundvandspejlet. Det er praksis, at man i forbindelse med efterbehandlingen udlægger graveområder med drikkevands- og grundvandsinteresser til ekstensiv

¹ Region Syddanmark, 2016. Notat om Miljøvurdering, grundvand og våd natur.

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				drift hvor der ikke sprøjtes og gødskes. Derfor vil efterbehandling muligvis ske til naturformål, så der vil være potentielt mindre udvaskning af nitrat og pesticider ved udlæg af planområdet.
Overfladevand		X		Der er ingen vandløb indenfor planområdet, og det nærmeste beskyttede vandløb findes ca. 600 m mod V-NV og løber parallelt med Plantagevej. Vandløbet er forbundet med et moseområde med en sø, som ligger indenfor planområdet og lige vest for Jerstal Renseanlæg. Herudover findes der en anden lille sø indenfor området, på grunden til ejendommen ved Gelsåvej 7. Ca. 25 m øst for planområdet, på matriklen ved Vojensvej 4, findes en sø. Der er andre mindre søer i området omkring planområdet. Afstanden til de nærmeste søer er ca. 500-900 m. Større søer findes syd for Over Jerstal, ca. 1,3 km mod SØ. Den vestligste af disse søer er omgivet af søbeskyttelseslinjer.

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				Geld Å, som er omgivet af åbeskyttelseslinjer, løber ca. 1,4 km SV for planområdet. Det kan ikke afvises, at indvinding under grundvandsspejlet kan have en påvirkning på nærliggende vandløb og øvrige nærliggende våde naturområder beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, hvis der sker ændringer i vandstanden i området som følge af indvinding. Det vurderes, at sandsynligheden for væsentlige, varige påvirkninger er lille.
Udledning af spildevand	X			Der udledes ikke spildevand i forbindelse med råstofgravning.
Støj og vibrationer			X	Der er ikke kendskab til støjende virksomheder i nærheden af planområdet.
Ledningsoplysninger				
POL ledninger			X	Ingen kommentarer fra forsvaret.
Naturgasledninger		X		Ledning går igennem området.
El-ledninger		X		Flere ledninger gennemskærer området, heriblandt en luftledning i den sydlige del.
Kloakledninger		X		Flere spildevandsledninger gennemskærer området i den nordlige og vestlige del, og nogle løber langs

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
				den nordligste områdeafgrænsning.
Telefon- og datakabler		X		Flere ledninger gennemskærer området. De løber langs Gelsåvej, Vojensvej og Plantagevej og løber ud til ejendommene indenfor området. Fiberledninger fra Banedanmark overlapper desuden ca. 90 m med området længst øst.
Vandforsyningsledninger		X		Ledninger fra Over Jerstal Vandværk indenfor området langs Gelsåvej.
Andre planer og relevante påvirkninger				
Kommuneplan		X		Planområdet omfatter rammeplanen 13.40.EH.01 (1) Erhvervsområde Gelsåvej. I området er der arealer defineret med følgende relevante bindinger: Støjbelastet areal, Særlig værdifuldt landbrugsområde, Naturbeskyttelsesområde, Beskyttede sten- og jorddiger, Beskyttede naturtyper, Råstofområder, Område med særlige drikkevandsinteresser, Nitratfølsomme indvindingsområder, Nitratfølsomme indsatsområder. Planområdet grænser op til arealer med Fredskov.
Natur og vandplan			X	Anvendelsen strider ikke mod Vandplan -Hovedvandomland 1.10 Vadehavet.

Miljøemne	Ikke relevant	Forhold, der bør vurderes	Forhold der ikke vurderes yderligere	Begrundelser/Bemærkninger
Affaldsplan	X			
Trafikplan	X			
Regional udviklingsplan			X	Der er ikke modstridende interesser i Den Regionale Udviklingsplan.
Agenda 21			X	Anvendelsen strider ikke mod Agenda 21 strategien.
Spildevandsplan	X			Der er ikke modstridende interesser i spildevandsplanen.
Vandforsyningsplan			X	Området ligger inden for forsyningsområdet til Over Jerstal Vandværk. Der er registreret vandforsyningsboringer inden for planområdet og i nærområdet.
Landsplandirektiv			X	Der er ingen udpegninger ifølge landsplandsdirektiver.
Afstand til Billund Lufthavn			X	61,1 km.
Afstand til Esbjerg Lufthavn			X	58,2 km
Afstand til Sønderborg Lufthavn			X	41,3 km

2.1 Kumulative effekter

Planområdet ligger indenfor råstofinteresseområder. Ca. 1,8 km øst for det planområdet og øst for Over Jerstal findes et aktivt graveområde for sand, grus og sten, et efterbehandlet område og

et, som er under ansøgning. Ca. 1,5 km mod V-SV, vest for Neder Jertal findes et efterbehandlet graveområde, og ca. 3,2 km mod nord findes et afsluttet graveområde. I større afstand findes ca. 8,3 km mod V-SV, vest for Hyrup, et aktivt graveområde for sand, grus og sten. Ca. 11,0 km mod nord, nord for Bæk, findes også aktive (og afsluttede) graveområder for sand, grus og sten, og tæt vest herfor findes et område, hvor der er indgivet forslag til et graveområde for sand, grus og sten, som screenes sideløbende med dette (Oksenvad Ejerlav, Oksenvad). Ca. 13,0 km mod NV, øst for Kastrup, findes endnu et område, hvor der er indgivet forslag til et graveområde (Kastrup), og som screenes sideløbende med dette. Ca. 12,2 km mod syd, ved Rødekro og Mjølss, findes flere aktive, efterbehandlede, afsluttede, bortfaldne graveområder for sand, grus og sten, samt områder under ansøgning. Hvis planområdet, samt de beskrevne eksisterende aktive graveområder tættest på, medtages i Råstofplan 2020, og der indvindes i flere områder samtidig, kan der være kumulative effekter.

Der kan forekomme kumulative effekter på grundvandsstanden, hvis der indvindes fra flere nærliggende grusgrave under grundvandsspejlet samtidig. Sådanne kumulative effekter vil kunne påvirke de omkringliggende våde naturtyper samt vandindvinding. Der er som nævnt 1,8 km til det nærmeste aktive graveområde, hvorfor der ikke forventes særlige kumulative effekter på grundvandet i samspil med dette.

Der kan forekomme kumulative effekter i fht. støj og trafik fra råstofgravning, ved samtidig indvinding fra flere nærliggende graveområder.

Der er ikke kendskab til andre virksomheder eller aktiviteter, som kan bidrage til kumulative effekter.

De arbejdspladser, som vil forblive eller opstå i området i forbindelse med råstofindvindingen, vil bidrage positivt til lokalsamfundet, sammen med eksisterende og kommende virksomheder.

2.2 Sammenfatning

I den indledende miljøscreening er der identificeret en række miljøforhold, som kan blive påvirkede ved realisering af råstofplanen inden for dette specifikke råstofgraveområde. Disse miljøforhold skal derfor indgå i miljørapporten, hvor der ses nærmere på bl.a. planens retningslinjer og tilretninger heraf, påvirkningsgrad, afværgeforanstaltninger og eventuelle ændringer i områdets afgrænsning.

Følgende emner vil indgå i miljørapporten:

- **Befolkning og sundhed (Støjpåvirkning)**

- **Naturinteresser** (Natura 2000 område, § 3 beskyttet natur, sjældne, udryddelsestruede el. fredede dyr, planter el. naturtyper, fredskov)
- **Kulturhistorie og landskab** (Landskabelige værdier, Kulturmiljøer, bevaringsværdige bygninger og kirker, Jordbrug, Beskyttede sten- og jorddiger)
- **Trafik og transport** (Trafikafvikling/-kapacitet, Sikkerhed/tryghed, Støj fra trafik)
- **Ressourceanvendelse** (Arealforbrug)
- **Forurening miljøfremmede stoffer mm.** (Luft/emissioner og lugt, Jordforurening, Grundvand og vandforsyning, Overfladevand)
- **Ledningsoplysninger** (Naturgasledninger, El-ledninger, Kloakledninger, Telefon- og datakabler, Vandforsyningsledninger)
- **Andre planer** (Kommuneplan)

BILAG 2

HØRING AF BERØRTE MYNDIGHEDER

Der er i perioden mellem den 19. august 2019 til 6. september 2019 gennemført en høring af de berørte myndigheder i forhold til indholdet i miljøvurderingen for de konkrete graveområder. Høringen er gennemført i overensstemmelse med § 32, stk. 1 i lov om miljøvurdering af planer og programmer og konkrete projekter (VVM)⁴².

Der er foretaget en høring af Haderslev Kommune, Sydvestjyske Museer som ansvarligt arkæologisk museum, Region Syddanmark, Klima og Ressourcer og Miljøstyrelsen.

Region Syddanmark har sendt Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse høringen igen i november 2020, da der var en fejl i mailadressen ved den oprindelige høring.

Haderslev Kommune

Vandforsyningsboringer

I forhold til vandforsyningsboringer som bruges til forsyning af drikkevand til privat husholdning. Skulle det ske at boringen løbe tør for vand eller bliver forurenede, skal der lige nævnes at ifølge vandforsyningsplanen gives der ikke tilladelse til at lave en ny boring hvis ejendommen kan tilsluttes og forsynes fra et vandværk.

Svar: Kommunens bemærkninger beskrives i miljørapporten.

Veje

Hvis der skal rådes over vejareal til noget så skal der søges om råden her;

https://indberet.virk.dk/myndigheder/kommuner/Haderslev/Ansoegning_om_raaden_over_vejareal_vedr_opstilling_af_materiel_paa_kommuneveje - Det gælder hvis der skal ske noget over kommunale vejarealer.

Svar: Evt. råderet over vejareal vil blive håndteret i forbindelse med konkrete gravetilladelser.

Veje ved Over Jerstal

Konsekvenser for trafiksikkerhed, trafikafvikling og slid på vejen bør belyses på de for tilslutning til Gelsåvej, Vojensvej og til Plantagevej - såfremt alle tilslutningsmuligheder holdes åbne. Ved vurderingen inddrages kørebanebredden på vejene (særligt Plantagevej), ligesom trafikantarterne på strækningerne inddrages.

Projektområdet er placeret på begge sider af Gelsåvej. Såfremt dette medfører "intern" kørsel mellem de to projektområder, bør konsekvenserne for trafiksikkerhed, kapacitet og vejslid af denne kørsel belyses.

Vojensvej er en klasse 1 vej, Trafikvej, Gennemfartsvej

Gelsåvej er en klasse 2 vej, Trafikvej, Fordelingsvej.

Plantagevej er en Klasse 3 vej, Primær lokalvej

Såfremt Flyvestation Skrydstrup skal udbygges, så indgår Plantagevej som adgangsvej til byggepladsen.

⁴² Miljø- og Fødevareministeriet, Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBK nr. 1225 af 25/10/2018, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=203447>

Svar: På nuværende planlægningsniveau kendes omfang af trafik, ruter mv. ikke. I forbindelse med konkret gravetilladelse vil emner som trafiksikkerhed, trafikmængder mv. blive beskrevet og vurderet nærmere.

Øvrigt

Der skal tegnes udenom beskyttelsesområder såfremt det er muligt.

Svar: I udlagte graveområder kan der være arealer der er beskyttet efter anden lovgivning. I nogle tilfælde kan det være hensigtsmæssigt at vente med at tage stilling til eventuel dispensation til der foreligger en konkret ansøgning om tilladelse til råstofgravning.

Museum Sønderjylland

Udtalelse i henhold til museumslovens § 23: Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev har modtaget høringsbrev med miljøvurderingsmateriale og har foretaget arkivalisk kontrol og arkæologisk vurdering af indvindingsområdet. Indvindingsområdet omfatter dele af matriklerne 6, 9, 16, 18, 39, 82, 84a, 84b, 109, 111, 214, 295, 387, 389, 651, 732, 750, 755, 771, 801 og 7000d Over Jerstal ejerlav, Vedsted sogn.

Indvindingsområdet er på ca. 151,4 hektar (se kortbilag).

Området er beliggende mellem Over og Neder Jerstal på relativt fladt terræn. Indvindingsområdet er - ud fra reliefkort og historiske luftfotos at dømme - ikke destrueret ved tidligere indvinding. Der er flere ejendomme på arealet.

Museet har tidligere foretaget forundersøgelser og reelle undersøgelser på dele af arealet. Disse er markeret med gult på kortbilagene. Det drejer sig om det sydvestlige hjørne (06/1907-8.1.10c) samt omkring en ejendom ved Gelsåvej østligst i arealet (sb. 372, Vedsted sogn, HAM 4760). Disse områder betragtes som færdigundersøgte.

Desuden er der i 1994 blevet fulgt et kloakeringsarbejde i et 10 meter bredt tracé nordligst på arealet. I den forbindelse blev der blandt andet gjort fund af huse fra bronzealder og førromersk jernalder (sb. 361, Vedsted sogn, HAM 3148). Det formodes, at disse huse er den del af en større boplads, der strækker sig over det pågældende projektområde.

Der er inde på projektområdet registreret fund af væsentlige, jordfaste fortidsminder. Det drejer sig om en gravhøj sydligst på projektområdet (sb. 274, Vedsted sogn). Mod nordøst er der fundet en stenøkse fra stenalderen (sb. 374, Vedsted sogn).

Tæt omkring projektområdet er der registeret adskillige jordfaste fortidsminder fra alle perioder. Umiddelbart vest for indvindingsområdet findes det af Kulturministeriet i 2005 udpegede kulturarvsareal af international betydning Over Jersdal (sb. 370, Vedsted sogn). Her følger en kort beskrivelse:

"I umiddelbar nærhed af den ældre romertids gravplads, som har givet navn til kulturkredsen "Over Jersdal-kredsen", er der ved prøvegravning fundet meget velbevarede spor efter både urnegravplads og boplads (sb. 367). Prøvegravningen har påvist, at det sandsynligvis drejer sig om en ældre romertids rækkelandsby. Prøvegravningen viste, at hustomterne var meget velbevarede med bl.a. spor efter båseskallerum, ligesom der blev fundet spor efter jernudvinding i tilknytning til landsbyen. En korsformet fibula fremkommet ved detektorafsøgning af pladsen (sb. 367) tyder på, at ældre romertidslandsbyen ikke er den eneste landsbyfase på stedet. Den nys fundne ældre romertidslandsby er væsentlig, idet det her ikke blot er muligt ved en arkæologisk undersøgelse at relatere landsby og gravplads til hinanden, men vigtigere, at sætte landsbyen i forbindelse med en velundersøgt og væsentlig gravplads - Over Jersdalgravpladsen - et arkæologisk "locus classicus"."

Der er registreret flere gravhøje (blandt andre sb. 24-28, 106, 275, Vedsted sogn). Der er også registreret bopladsspor fra middelalder og nyere tid (sb 359, Vedsted sogn, HAM 3153).

På baggrund af ovenstående vurderer Museet, at der inde for projektområdet findes væsentlige jordfaste fortidsminder, som er beskyttet af Museumslovens §27. Disse fortidsminder skal iflg. Museumsloven udgraves, hvis de berøres af anlægsarbejdet.

Museet anbefaler derfor, at der bliver foretaget en frivillig forundersøgelse af projektområdet med henblik på at afgrænse omfanget af det/de jordfaste fortidsminder, inden anlægsarbejdet går i gang. Da projektområdet overstiger 5.000 m², skal udgifterne til forundersøgelsen - jf.

Museumslovens § 26.2 – afholdes af bygherre.

Hvis forundersøgelsen viser, at der findes fortidsminder på arealet, skal disse udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. I nogle tilfælde er det dog muligt at ændre ved jordindgrebet, så en udgravning ikke bliver nødvendig. Er det ikke muligt, vil udgravningen skulle finansieres af bygherre.

De jordfaste fortidsminder er omfattet af museumslovens § 27. Derfor skal man, hvis man ved anlægsarbejde støder på et fortidsminde, straks indstille arbejdet i det omfang, det berører fortidsmindet, og tilkalde Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev.

Svar: Miljørapporten beskriver og vurderer på museets opmærksomhedspunkter. Vedr. frivillig forundersøgelse forud for anlægsarbejdet er det først relevant i forbindelse med ansøgning om gravetilladelse.

Region Syddanmark, Klima og Ressourcer

Sundhedstilstand: (Forhold, der bør vurderes) Der er lagt en forudsætning ind om, at vilkår i tilladelsen overholdes. Det må være en konkret vurdering i tilladelsen og ikke en forudsætning i miljøvurderingen.

Svar: Det er korrekt, at miljøvurdering ikke laves under forudsætning af, at vilkår i en evt. tilladelse overholdes.

Plante og dyreliv: (Forhold, der bør vurderes) Hvis vandhullerne kan indeholde bilag IV arter bør det også undersøges.

Svar: Der er ikke registreret arter på habitatdirektivets bilag IV i beskyttede naturtyper indenfor det miljøvurderede areal. Der er ikke foretaget registreringer i forbindelse med udarbejdelse af denne miljørapport.

Arkæologiske forhold og fortidsminder: (Forhold, der bør vurderes) Vi oplever ofte at høringsvar fra lokale museer er mere detaljeret end de data vi selv kan fremskaffe.

Svar: Der er indhentet høringsvar fra Museum Sønderjylland.

Vandforbrug: (Forhold, der bør vurderes) Det er forhold som kan påvirke omkringliggende natur og vandløb. Vurderingen er ikke underbygget, når vandforbruget ikke kendes.

Svar: Miljøvurderingen laves på baggrund af den viden, der er i indeværende fase (plan).

Lys og refleksioner: (Forhold, der bør vurderes)

Svar: Forholdet vurderes i miljøvurderingen.

Afstand til Billund Lufthavn bør erstattes af Afstand til Skrydstrup (Forhold, der bør vurderes) idet afstand er under 10 km.

Svar: Skrydstrup er ikke angivet på Plandata, som en lufthavn med risiko for fuglekollisioner. Skrydstrup vurderes dermed ikke nærmere.

Kumulative forhold: Der er ingen aktive råstofgrave SV for Hyrup længere.

Svar: Oplysningen tages til efterretning.

Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen er blevet hørt i forbindelse med afgrænsningen miljørapporterne. Idet det forudsættes at de statslige interesser behandles i miljørapporterne, foretrækker Miljøstyrelsen at vente med kommenteringen til de konkrete vurderinger foreligger sammen med forslaget til råstofplan.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

Graveområdet ved Over Jerstal med råstofindvinding under grundvandsspejl, er meget problematisk på grund af nærheden til Flyvestation Skrydstrup, samt den potentielle forøgelse af tilstedeværelse af større fugle. Større fugle øger risikoen for stor skade på fly, med potentialet til katastrofale konsekvenser for fly samt pilot.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse meddeler, at hvis graveområdet ved Over Jerstal fastholdes og udpeges i kommende Råstofplan, vil der blive rejst indsigelse mod området i forbindelse med høring af planen.

Forslagene til nye graveområder er vurderet i forhold til flysikkerhed på Flyvestation Skrydstrup, da de ønskede råstofindvindingsområders placering er beliggende i nærhed af Flyvestation Skrydstrup.

I forbindelse med vurdering af graveområderne er der kigget på de generelle sikkerhedsregler om etablering af vådområder indenfor grænserne af flyvestationens flyvesikkerhedszone samt vildkonsulentens viden om trækfuglenes naturlige ruter i de områder, hvor råstofindvindingen ønskes etableret.

Placering af råstofindvindingsområder meget tæt på en flyveplads, er problematisk i forhold til ændring af tilstedeværelsen af fugle. Generelt er det ikke foreneligt med drift af en flyveplads, idet en del af råstofudvindingen ofte finder sted under grundvandsspejlet. Samtidig fremstår disse indvindingsområder erfaringsmæssigt ofte som vådområder når de efterlades.

Svar: Oplysningerne tages til efterretning.